

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Гуманітарно-педагогічний факультет

Кафедра технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Дидактичне проєктування навчального посібника
«Використання української вишивки для оздоблення
сучасного жіночого одягу»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Галузь знань: 01 Освіта
Спеціальність: 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Спеціалізація: 015.36 Технологія виробів легкої промисловості
Освітня програма: Професійна освіта. Технологія виробів легкої промисловості (швейні вироби)

КРПО. 022105.01.00.00 ПЗ

Виконав: студент 2 курсу
група ПОшмз-23-1

Підпис

Вікторія СИНІЦЯ

Керівник: докт. пед. наук, професор

Підпис

Ганна КРАСИЛЬНИКОВА

Нормоконтролер

Підпис

Олена МІЩЕНКО

До захисту допускаю
Завідувач кафедри технологічної та
професійної освіти і декоративного мистецтва

Підпис

Ірина АНДРОЩУК

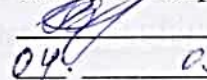
18 грудня 2024 __ р.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет _____ гуманітарно-педагогічний _____
Кафедра _____ технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва _____
Освітній рівень _____ другий (магістерський) _____
Галузь знань _____ 01 Освіта _____
Спеціальність _____ 015.36 Професійна освіта _____
Спеціалізація _____ Технологія виробів легкої промисловості _____
Освітня програма _____ «Професійна освіта. Технологія виробів легкої промисловості» _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Ірина АНДРОЩУК
04. 09 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Вікторії СИНИЦІ

(ім'я, прізвище)

1. Тема кваліфікаційної роботи Дидактичне проєктування навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

керівник кваліфікаційної роботи

д-р. пед. наук., проф. Ганна КРАСИЛЬНИКОВА

Затверджено наказом ректора університету від 26.08.2024 р. №60, додаток 7

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи на кафедру 20.12.2024 р.

3. Вихідні дані кваліфікаційної роботи Державний освітній стандарт з професії «Кравець» (6 розряду), Робоча навчальна програма Професія: 7436 Швачка 2 розряду, 7433 Кравець 2–3, 4 розряди. Професійна кваліфікація: 7433 Кравець 4–розряд

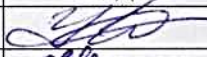
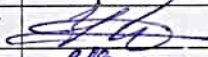

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

Проектування змісту основного тексту навчального посібника. Розробка елементів методичного апарату навчального посібника

5. Перелік графічного матеріалу

Макет навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

6. *Консультанти розділів кваліфікаційної роботи*

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
<i>Антиплагіат</i>	<i>Іван ГЕРНІЧЕНКО</i>		
<i>Нормоконтроль</i>	<i>Олена МІЩЕНКО</i>		

7. *Дата видачі завдання* 4.09.2024

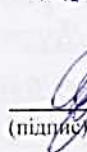
КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів (розділів) кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	<i>Вступ</i>	<i>03.11.2024</i>	виконано
2	<i>1 розділ</i>	<i>15.11.2024</i>	виконано
3	<i>2 розділ</i>	<i>30.11.2024</i>	виконано
4	<i>Висновки, перелік посилань</i>	<i>02.12.2024</i>	виконано
5	<i>Проект навчального посібника</i>	<i>25.11.2024</i>	виконано
6	<i>Попередній захист</i>	<i>03.12 - 04.12.2024</i>	виконано
7	<i>Перевірка на плагіат</i>	<i>05.12 - 06.12.2024</i>	виконано
8	<i>Нормоконтроль</i>	<i>09.12 - 11.12.2024</i>	виконано
9	<i>Рецензування</i>	<i>16.12-18.12.2024</i>	виконано
10	<i>Захист</i>	<i>26.12.2024</i>	виконано

Студент

 (підпис)
Вікторія СИНИЦЯ

Керівник роботи

 (підпис)
Ганна КРАСИЛЬНИКОВА

АНОТАЦІЯ

Дидактичне проектування навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу». Вікторії СІНИЦІ, керівник – проф. Ганна КРАСИЛЬНИКОВА, обсяг роботи – 103 с., основного тексту – 62 с., кількість рисунків – 38, таблиць – 3, додатки – на 31 с., джерел посилання – 42.

Ключові слова: професійна (професійно-технічна) освіта, навчальний посібник, вишивка, оздоблення одягу, жіночий одяг, сучасний вишитий жіночий одяг.

Робота присвячена створенню навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» як допоміжного видання для вивченні учнями закладів професійної та професійно-технічної освіти (далі П(ПТ)О) швейного профілю навчального предмету «Конструювання одягу». Виконано дидактичне проектування змісту навчального матеріалу з теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» на базі сучасних україномовних джерел інформації. Обґрунтована логічна послідовність викладу навчального матеріалу теми. Укладено макет навчального посібника та схарактеризовано елементи його методичного апарату.

18.12.2024

ЗМІСТ

Вступ.....	5
1 Проектування основного тексту навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу».....	11
1.1 Визначення результатів навчання.....	11
1.2 Компонування інформаційного поля та формування дидактичних одиниць навчального матеріалу.....	15
1.3 Побудова структурно-сислової моделі та визначення логічної послідовності викладу навчального матеріалу.....	17
2 Розробка елементів методичного апарату навчального посібника.....	25
2.1 Вимоги до розробки навчального посібника.....	25
2.2 Обґрунтування додаткового та пояснювального тексту.....	32
2.3 Розробка апарату орієнтування та організації засвоєння матеріалу.....	43
2.4 Оцінювання якості спроектованого навчального посібника.....	55
Висновки.....	65
Перелік джерел посилання.....	67
Додаток А Державний освітній стандарт з професії «Кравець» (фрагмент).....	72
Додаток Б Зміст дидактичних одиниць теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу».....	76

ВСТУП

Для досягнення стратегічної цілі Плану діяльності МОНУ до 2027 року [1] щодо створення ефективної сучасної інфраструктури закладів професійної (професійно-технічної) освіти (П(ПТ)О), а саме, навчальної інфраструктури, заклади освіти мають розробити методичне забезпечення освітнього процесу, укомплектувати фонди актуальною фаховою літературою, яка відображає новітні досягнення науки та практики у сфері підготовки кваліфікованих робітників різних процесій.

Проблема забезпечення навчальних дисциплін професійного циклу навчальною літературою нового покоління є однією з найважливіших – у контексті впровадження сучасних педагогічних технологій у навчально-виробничий процес. Навчальна література, до якої відносяться підручники та навчальні посібники, відіграє провідну роль у забезпеченні якості фахової підготовки учнів. Статистика забезпечення закладів П(ПТ)О навчальною фаховою літературою свідчить, що третина підручників відзначається низькою якістю змістового матеріалу, містить смислові, фактологічні та граматичні помилки [2].

Особливо гостро проблема забезпечення навчальною літературою стосується фахових дисциплін, у т.ч. дисциплін швейного профілю. Базуючись на багатовікових традиціях українського народу, використання вишивки не лише є показником національної гордості, але й є важливим чинником розвитку художньо-естетичних смаків, технічних та творчих навичок українців. Це надає можливість поєднати старовинні мистецькі традиції з інноваційними підходами до дизайну та моди у сучасній індустрії одягу [1].

Національні костюми характеризуються наявністю всіх важливих елементів, що поєднуються у функціонально та художньо завершене ціле, яке притаманне лише певному регіону. При цьому у старовину народні умільці

використовували існуючі матеріали в залежності від призначення костюма. При цьому, форми та деталі українського жіночого костюма дуже різноманітні.

На це розмаїття впливають як регіональні особливості, так і багаті традиції українського святкового та повсякденного життя. Унікальність жіночого одягу виявляється в крої та загальній формі вбрання, а також у розташуванні частин вбрання. Крім того, декорація є важливим засобом гармонізації всіх елементів композиції костюма.

Орнамент органічно поєднується з тим чи іншим елементом одягу, який він прикрашає, розвиваючи художній образ на різних деталях одягу та вносячи рівновагу в загальну композицію тіла. Крім того, етнографічні комплекси будуються на характерних для даної території художньо-композиційних засадах, певній естетичній системі. Це виражається у виборі виду одягу, матеріалу, крою, пропорцій, оздоблення, способу носіння тощо. Оздоблення на виробах народні умільці створюють творчо, не копіюючи один одного, створюючи для кожного регіону різноманітну колірну палітру костюмів [3].

Повсякденний одяг наш ринок поповнює вітчизняними виробниками. У процесі розробки моделей вони спираються на тенденції західної моди. Завдяки цьому українські виробники створюють конкуренцію всесвітньо відомим брендам, торгівлі мережі яких охоплюють багато густонаселених районів нашої країни. Це як ділові, так і практичні предмети побуту та білизни, виготовлені з тканин і трикотажу різної якості, або виткані з волокон різного складу, дизайнерський одяг для тих, хто любить ексклюзивні речі. Його обирали для участі в масштабних святах, виходу на сцену (в костюмах, яскравих костюмах). У цю ж категорію входять ексклюзивні вироби ручної роботи українських умільців, призначені для щоденного використання. Це незвичайні фасони одягу з високоякісних тканин з вишуканим декором: блузи, сорочки, сукні, спідниці, штани та піджаки.

Національний костюм – це сучасне втілення українського національного костюма. Тут можна виділити дві підкатегорії: одяг з бавовни або льону,

вишитий вручну або машиною; трикотажні вироби, прикрашені етнічними елементами – вишивкою, стрічками, принтами.

Вишиванка сьогодні – це як святкове так і повсякденне вбрання людей по всій Україні. Їх можна купити як у дорогих магазинах столиці, так і на ринках усіх міст нашої країни. Більшість сорочок виготовляється невеликими серіями та прикрашається машинною вишивкою. Безперервні виробники адаптуються до нових тенденцій молодіжної моди, пропонуючи незвичайні дизайни та кольори вишивки.

Тому сучасний український одяг – це радше «традиція, адаптована до сучасності». Проте є й умільці, які вишивають сорочки традиційним способом на продаж чи на замовлення. Коштують такі вироби недешево, але їх прикраси зберігають глибокий духовний зміст, тому люди використовують їх як амулети. Трикотаж з етнічними візерунками – це комфортний повсякденний одяг з патріотичним духом [4].

У більшості випадків це футболки, сукні, прикрашені українським орнаментом на грудях і стрічками чи вишивкою на комірці та манжетах. Такі українські національні костюми, крім імітації вишивки, можуть бути також прикрашені державною символікою, наприклад: зображення прапора, тризуба, герба українських міст, козака з оселедцем тощо.

Оздоблення сучасного одягу вишивкою відіграє важливу роль як з естетичної, так і з культурної точки зору. Орієнтуючись на історичну традицію оздоблення одягу вишивкою, можна виділити наступні аспекти.

Вишивка на одязі має глибоке історичне коріння і є частиною культурного надбання народу. Використання традиційних орнаментів та візерунків дозволяє зберегти та відзначити українську ідентичність через сучасний дизайн одягу.

Вишиванка стала своєрідним символом національного патріотизму, дуже актуальним у сучасних умовах. Це сприяє підкресленню національної приналежності та розвитку почуття патріотичного обов'язку.

Дизайнери та виробники інтегрують історичні традиції в сучасний одяг, створюючи поєднання класичної вишивки з сучасними формами та кроєм. Це дозволяє створювати унікальні та стильні моделі, залишаючись у зв'язку з минулим та відповідаючи сучасним тенденціям.

Найбільш активними споживачами одягу є жінки. Оздоблення сучасного українського жіночого одягу вишивкою, засноване на історичних традиціях, відіграє важливу роль у збереженні культурної спадщини у створенні унікальних модних образів, відзначених якістю, красою та традиційними цінностями [4].

Як відомо, прикрашання одягу вишивкою є традицією в історії українського костюма. Тому доцільним є створення навчального посібника для учнів професійно-технічних навчальних закладів (професійно-технічних) з теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу».

Про побутування вишивки на українських землях є згадки ще з XI ст. (Ізборники князя Святослава Ярославовича і фрески собору св. Софії у Києві). Про вишивку не раз було написано мандрівниками XVII ст. (Гійом Левассер де Боплан, Павло Алеппський). У XVIII–XIX ст. одяг українців описували Олександр Іванович Рігельман, Йоганн Готліб Георгі, Дмитро Пащенко, Яків Маркович, Іван Вагилевич, Яків Головацький, Микола Маркевич та ін. Вишивка українців є невід'ємною частиною декору котра стала предметом зацікавленості багатьох митців: Домініка П'єра Де ля Фліза, Юрія Глоговського та ін [5].

Актуальність обраної теми «Дидактичне проектування навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»» полягає в безперечній важливості збереження та передачі традиційних елементів української культури через призму сучасності. У сучасному світі, де великий акцент приділяється глобалізації та швидким змінам в різних сферах життя, використання української вишивки для

оздоблення жіночого одягу може стати важливим елементом збереження національної ідентичності та культурного надбання [6].

Дидактичне проектування навчального посібника у контексті обраної теми виявляється надзвичайно актуальним, оскільки відображає необхідність створення систематизованого та практичного матеріалу для ефективного навчання використання української вишивки в сучасному дизайні одягу. Такий посібник стане важливим інструментом для педагогів та учнів, щоб сприяти розвитку креативності, таланту та збереженню національної спадщини. Обрана тема не лише вносить свіжість у традиційні методики викладання, але і стає важливим кроком у вдосконаленні навчального процесу та сприяє підвищенню інтересу до української культури серед сучасного покоління [7].

Мета кваліфікаційної роботи – обґрунтувати і укласти макет навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» та розробити його методичний апарат.

Об'єкт дослідження – процес вивчення учнями закладів професійної (професійно-технічної) освіти української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу.

Предмет дослідження – зміст та елементи методичного апарату навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу».

Завдання:

1. Визначити результати навчання з теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»;
2. Скомпонувати інформаційне поле та сформувані дидактичні одиниці навчального матеріалу основного тексту посібника;
3. Побудувати структурно-сміслову модель основного тексту навчального посібника та визначити логічну послідовність його подання;

4. Обґрунтувати методичний апарат та розробити макет навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу».

Для вирішення поставлених завдань використані такі методи дослідження: аналіз наукової, методичної та технічної літератури з проблемами проєктування змісту навчання у використанні сучасних методів вишивання жіночого одягу та проблеми розроблення навчально-методичного забезпечення предметів; класифікація та систематизація теоретичних даних зі змісту, системний аналіз для визначення фахових знань, які необхідно сформувати учнів; графо-аналітичний метод структурування для розробки структурно-сислової моделі навчального матеріалу; логічне узагальнення при розробці висновків.

Результати кваліфікаційної роботи було апробовано на науково-практичних конференціях:

1 Синиця В. Оздоблення жіночого одягу вишивкою: традиції та сучасні тренди // Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи : матеріали XII міжнар. наук.-практ. конференції (м. Хмельницький, 19–20 жовт. 2023 р.) / ред. кол.: Н. Г. Ничкало, В. О. Радкевич, І. В. Андрощук [та ін.]. – Хмельницький: ХНУ, 2023. – С.289-290.

2 Синиця В., Красильникова Г. Зміст навчального посібника для учнів П(ПТ)О швейного профілю «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» // Актуальні проблеми професійної та технологічної освіти: погляд у майбутнє: матер. Всеукр. студ. наук.-практ. конф. (Умань, 10 жовтня 2024 р.). / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; за заг. ред. С.І. Ткачука ; [редкол.: Н.В. Дубова, Т.Н. Азізов, А.І. Терещук, О.С. Мельник,]. Умань, 2024. – С. 264-266.

1 Проєктування основного тексту навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

1.1 Визначення результатів навчання з теми

Результати навчання, набуті учнями у процесі навчання, виховання та розвитку, зумовлені цілями, що формулюють організатори освітнього процесу. Чітке розуміння навчальних цілей засвоєння матеріалу допоможе спрямувати учнів у напрямок спільної діяльності та з'ясувати проблеми, які потрібно вирішити під час навчання, сприяє формуванню мотивації, покращує навчальний ефект [8].

Під метою розуміється очікуваний результат діяльності (поведінки), спрямованої на суб'єкта, за допомогою якої суб'єкт бажає задовольнити свої потреби. Іншими словами, мета – це розумове ідеальне відображення результату діяльності. Постановка цілей є основою всієї людської діяльності. Протягом розвитку педагогічної науки проблема цілепокладання постійно цікавила багатьох педагогів і психологів [9].

Традиційно в педагогіці цілі визначають [10]

- через зміст освіти;
- за рахунок діяльності вчителя;
- через внутрішні процеси розвитку особистості;
- через навчальну діяльність учнів.

Сьогодні такий підхід вже не відповідає вимогам сучасних технологій навчання, оскільки не дає уявлення про результати навчання. В рамках операційного підходу до навчання та цілепокладання вводяться такі вимоги:

- відповідність цілей основним вимогам до фахівців;
- чітко виражає тему навчального заходу або зміст навчального матеріалу;

- репрезентує елементи навчальної діяльності учня в процесі досягнення мети;
- наявність методу або «інструменту» контролю за досягненням мети;
- доступна шкала для оцінювання тренуваних якостей особистості [9].

В професійній педагогіці прийнято поділ цілей на стратегічні, тактичні та оперативні. Стратегічні цілі випливають із стратегічного бачення та ключових питань і формують рамки, в яких будуть прийматися рішення щодо конкретних цілей і завдань. Набір усіх стратегічних цілей плану дій має добре відповідати конкретному ключовому питанню.

Тактичні цілі – це конкретні стратегічні цілі, тобто цілі предметів або циклів предметів. Вони мають відображати кар'єрну орієнтацію, професійні здібності, готовність до спілкування, рівень економічних і правових знань, професійну пам'ять і особливості мислення, творчий підхід.

Оперативні цілі – це проекти або програми, спрямовані на забезпечення досягнення стратегічних цілей. Вони визначають стратегічні цілі в кількісному та часовому відношенні [11].

Загалом сучасний погляд на навчання полягає у використанні компетентнісного підходу. Пріоритет активної пізнавальної діяльності (навчання) учнів є сучасним, її організація є одним із головних прогресивних чинників розвитку професійної освіти в наш час.

Підхід до «навчання» як центрального елемента професійної підготовки підтверджується багатовіковою освітньою практикою, яка яскраво свідчить про це: немає іншого способу оволодіння знаннями, уміннями та навичками, крім активного, цілеспрямованого [12]

Аналізуючи зміст Державного освітній стандарту з професії «Кравець» (6 розряду), бачимо, що цілі навчання відображені у формі результатів навчання [13]. Результати навчання – знання, уміння, навички, спосіб мислення, погляди, ціннісні орієнтації та інші якості особистості, набуті під час навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, планувати,

оцінювати та вимірювати та людина може продемонструвати це після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів [8].

Згідно з [13], формування професійної компетентності ПК1 «Здатність виконувати оздоблення сучасних виробів» передбачає наявність результату навчання РН 12 «Уміти виконувати сучасне оздоблення швейних виробів». Категорії «знання» та «вміння» містять інформацію про матеріали для художнього оздоблення швейних виробів, види оздоблення одягу, у т.ч вишивкою, виконання сучасного оздоблення швейних виробів [13].

Результати навчання обраної теми визначаємо через дидактичні цілі та дидактичні навчальні завдання. Розрізняють три рівні підготовки навичок (дидактичні цілі) [14]:

1 – з опорою на джерело інформації (ОДІ), тобто є уміння виконання дії за інструкцією, під керівництвом;

2 – самостійно (С), тобто без використання інструкцій, описів, вказівок;

3 – самостійно в автоматичному режимі (СА) – в даному випадку уміння і навички автоматизовані, дії виконуються автоматично, не вимагають великих розумових зусиль [15].

Для теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» нами сформульовані такі завдання:

- характеризувати історію української вишивки;
- пояснювати значення кольорів та символіки у вишивці;
- характеризувати сучасні бренди жіночого вишитого одягу;
- використовувати елементи української вишивки для оздоблення моделей сучасного жіночого одягу.

Для того, щоб сформувати в учнів зазначені вище вміння, необхідно визначити систему знань, які їх забезпечують. Узагальнені результати навчальної діяльності учнів з теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» подаємо у вигляді таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Результати навчання з теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Дидактична ціль	Бажаний рівень сформованості дій	Дидактичні навчальні задачі
Уміти		Знати
Характеризувати історію української вишивки.	С	Поняття вишивки. Історія розвитку української вишивки.
Пояснювати значення кольорів, символіки у вишивці та різновиди символів.	С	Характеристика кольорової гами української вишивки та його значення. Поняття символіки у вишивці. Різновиди символів у вишивці: сакральні, рослинні, зооморфні символи вишивки.
Характеризувати сучасні бренди жіночого вишитого одягу.	С	Сучасні бренди жіночого вишитого одягу та їх характеристика.
Використовувати елементи української вишивки для оздоблення моделей сучасного жіночого одягу.	С	Асортимент сучасного жіночого вишитого одягу. Характеристика матеріалів для виготовлення жіночого вишитого одягу. Вибір типу вишивки в залежності від асортименту, фасону моделі одягу та матеріалів.

З таблиці 1.1 видно, яких результатів навчання мають досягти учні під час вивчення теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу».

Отже, ми охарактеризували вимоги цілепокладання, спираючись на Державний стандарт освіти з професії «Кравець» (6 розряду), з'ясували, що одним із результатів підготовки майбутніх фахівців є вміння використовувати оздоблення сучасного жіночого одягу вишивкою. Переходимо до компонування інформаційного поля теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу».

1.2 Компонування інформаційного поля та формування дидактичних одиниць навчального матеріалу

Будь-який навчальний посібник складається з двох основних компонентів – змістового (авторський текст) і методичного – системи завдань, способу організації тексту, ілюстративного матеріалу (рисунок, фото, діаграми, схеми тощо, офіційні й архівні документи). В якості допоміжного компоненту виокремлюють ще третій такий як технічне виконання – оформлення поліграфії, текстове виділення особливо важливих місць, додаткові матеріали ін. Процес розроблення будь якого дидактичного проєкту розпочинається з формування інформаційного поля, тобто зі збирання інформації з теми, проблеми. Термін «інформаційне поле» в контексті навчального предмету описує набір інформації, яку необхідно повідомити учням. Цей термін охоплює багато різних аспектів, які впливають на сприйняття, розуміння та засвоєння навчального матеріалу [16].

При складанні інформаційного поля слід дотримуватися вимог:

- зміст інформаційного поля має відповідати визначеній темі і містити теоретичні знання, поняття, приклади, завдання та інші елементи, які сприяють вивченню предмета;

- інформаційне поле має мати організовану послідовну структуру. Це полегшує розуміння та сприйняття інформації та ефективну роботу з нею;

- інформаційне поле має містити елементи графіки, такі як ілюстрації, діаграми, таблиці, які наочно допомагають у засвоєнні матеріалу та допомагають учням зрозуміти ключові поняття;

- зміст інформаційного поля має бути викладено зрозумілою, доступною та точною мовою [17]. Виокремлені терміни мають відповідати рівню підготовки учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Проаналізувавши джерела інформації (підручники, посібники та Інтернет-ресурси), починаємо формувати інформаційне поле з теми «Використання

української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» та виокремлюємо дидактичні одиниці (ДО), що складають зміст навчання.

У «Глосарії законодавчих термінів» дидактична одиниця ідентифікується поняттям «елемент навчання» і визначається як «мінімальна доза навчальної інформації, яка зберігає характеристики практики об'єкта навчання» [18]. При цьому в дидактичній одиниці враховуються й більш дрібні дидактичні компоненти [19].

На основі структурованого інформаційного поля з теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» виділено 15 ДО:

ДО1 Традиційний український жіночий вишитий одяг.

ДО2 Сорочка як елемент традиційного українського жіночого вишитого одягу.

ДО3 Поясний жіночий вишитий одяг.

ДО4 Історія розвитку вишивки як елемента оздоблення жіночого одягу.

ДО5 Основні види української вишивки ХІХ ст.

ДО6 Вишивка у повсякденному жіночому одязі ХХст.

ДО7 Матеріали та інструменти для вишивання одягу.

ДО8 Техніки вишивки.

ДО9 Еволюція розвитку машинної вишивки.

ДО10 Символіка української вишивки.

ДО11 Кольорова символіка української вишивки.

ДО12 Українські бренди жіночого вишитого одягу.

ДО13 Технологія оздоблення вишивкою сучасного жіночого одягу.

ДО14 Технологія оздоблення вишивкою сучасної жіночої сорочки.

ДО15 Технологія оздоблення вишивкою сучасного жіночого жилета.

Характеристика змісту дидактичних одиниць теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» подана у Додатку Б.

Отже, формування інформаційного поля та поділ його на 15 дидактичних одиниць дозволяє перейти до побудови структурно-сислової

моделі та визначення логічної послідовності викладу навчального матеріалу з теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу».

1.3 Побудова структурно-сислової моделі та визначення логічної послідовності викладу навчального матеріалу

Важливим питанням розробки навчального посібника є визначення оптимальної логічної послідовності розташування навчального матеріалу. Для досягнення цієї мети структуруємо основний текстовий зміст навчального матеріалу та побудуємо структурно-семантичну модель навчального матеріалу.

На основі структурного методу графового аналізу [20] побудовано структурно-семантичну модель навчальних елементів за темою «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу».

Побудова цієї моделі містить такі кроки:

1 Формування набору понять теми. Концептуальний комплекс з теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» складається з 15 дидактичних одиниць.

2 Побудова графу взаємозв'язків між поняттями. Граф взаємозв'язків між ДО теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» показана на рисунку 1.1.

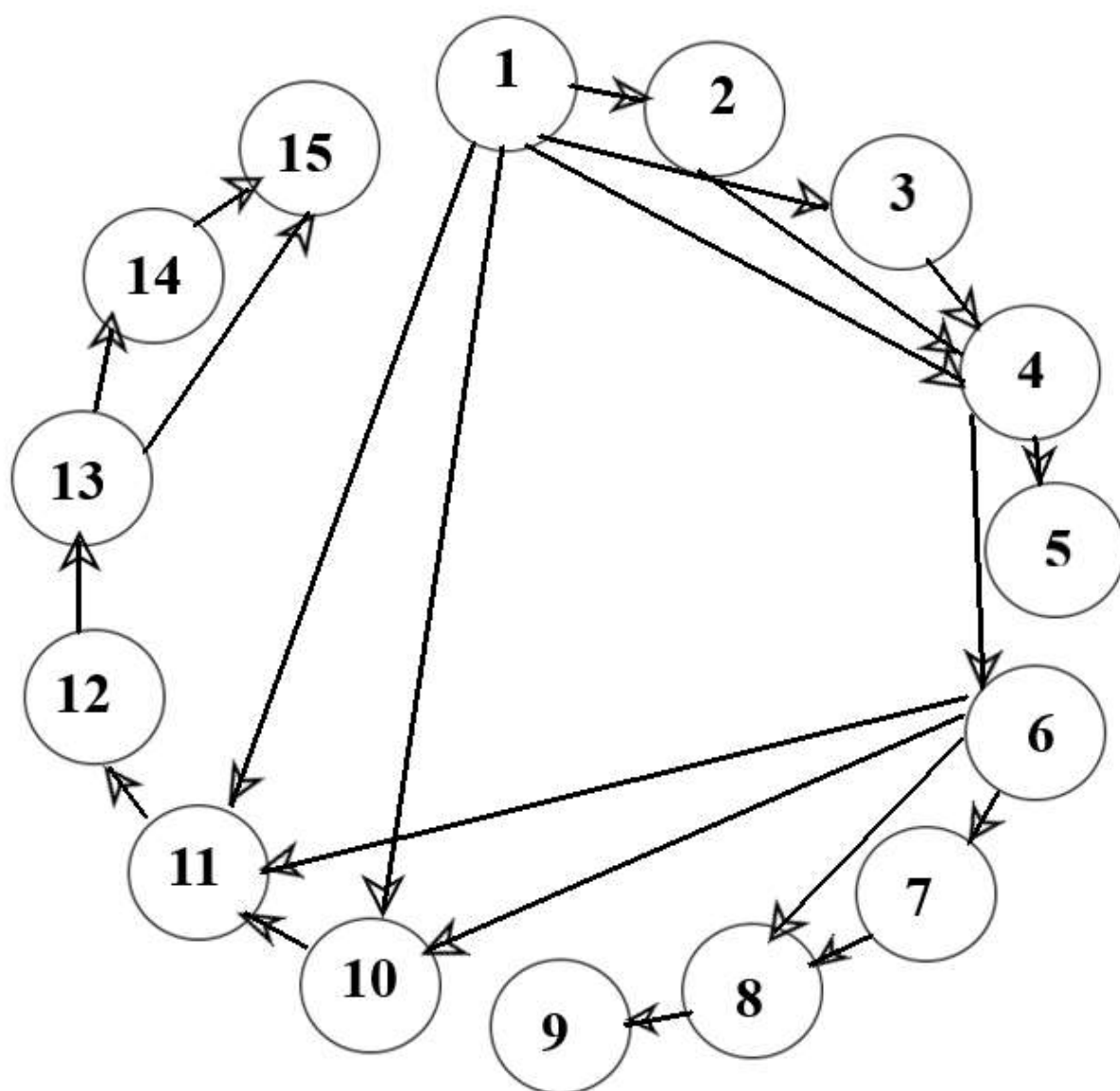

Рисунок 1.1 – Граф взаємозв'язків між ДО теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

3. Аналіз графу для визначення автономних вершин, тобто дидактичних одиниць навчального матеріалу без вхідних і вихідних зв'язків, і замкнутих ланцюгів. На графі не було виявлено ні «автономних вершин», ні «замкнутих контурів», тому переходимо до побудови матриці зв'язку між основними дидактичними одиницями (див. таблицю 1.2). Розмір матриці становить 15x15 елементів.

Таблиця 1.2 – Матриця зв'язків між ДО навчального матеріалу теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

№ ДО	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Wb
1		1	1	1												3
2				1												1
3				1												1
4					1	1										2
5						1										1
6							1	1		1	1					4
7								1								1
8									1							1
9																0
10											1					1
11												1				1
12													1			1
13														1	1	2
14															1	1
15																0
Wa0	0	1	1	3	1	2	1	2	1	1	2	1	1	1	2	
Wa1		0	0	2	1	2	1	2	1	1	2	1	1	1	2	
Wa2				0	1	2	1	2	1	1	2	1	1	1	2	
Wa3					0	1	1	2	1	1	2	1	1	1	2	
Wa4						0	1	2	1	1	2	1	1	1	2	
Wa5							0	1	1	0	1	1	1	1	2	
Wa6								0	1		0	1	1	1	2	
Wa7									0			0	1	1	2	
Wa8													0	1	2	
Wa9														0	1	
Wa10															0	

Комірки матриці заповнюються таким чином: якщо знання дидактичної одиниці ДО1 необхідно для вивчення дидактичної одиниці ДО2, то на

перетині першого рядка і другого стовпця розміщується одиниця. Потім потрібно підсумувати кожен рядок матриці окремо і додати отримане число до правого стовпця. Підсумувати кожен стовпець матриці окремо і додати отримане число до рядка W_{a0} .

Ці суми стовпців і рядків показують кількість вихідних і вхідних з'єднань для кожної вершини графа, а самі рядки і стовпці утворюють вектори W_a (вектор-рядок) і W_b (вектор-стовпець), які мають числові розміри кількості рядків або стовпців матричного відношення.

Далі розкладаємо вектор W_a на шари. Кожен з шарів утворює вектор. Позначимо ці вектори через $V(z)$, де z – номер шару ($z \geq 0$). Розмірність цих векторів (кількість елементів кожного шару) визначається в процесі розкладання вектора W_a на шари.

В якості нульового шару береться вектор $V(0) = (DO1)$. Елементами вектора є поняття з індексами, рівними номерами тих стовпців матриці, які відповідають нульовим елементам вектора W_{a0} . Перший шар будується згідно з формулою:

$$W_{a1} = W_{a0} - W_{b1}$$

де W_{a1} – допоміжний вектор для побудови першого шару,

W_{b1} – вектор, відповідає 1-му рядку матриці взаємозв'язків (номери рядків матриці відповідають номерам нульових елементів вектора W_a).

Таким чином, $V(1) = (DO2, DO3)$. Елементами вектора є поняття з індексами, рівними номерами тих стовпців матриці, які відповідають нульовим елементам вектора W_{a1} .

Для побудови наступних шарів використовується аналогічні формули:

$$W_{a1} = W_{a0} - W_{b1};$$

$$W_{a2} = W_{a1} - W_{b1} - W_{b3};$$

$$W_{a3} = W_{a2} - W_{b4};$$

$$Wa4 = Wa3 - Wb5;$$

$$Wa5 = Wa4 - Wb6;$$

$$Wa6 = Wa5 - Wb7 - Wb10;$$

$$Wa7 = Wa6 - Wb8 - Wb11;$$

$$Wa8 = Wa7 - Wb9 - Wb12;$$

$$Wa9 = Wa8 - Wb13;$$

$$Wa10 = Wa9 - Wb14;$$

$$Wa11 = Wa10 - Wb15.$$

Виконавши таким чином роботу, ми змогли розбити всю множину дидактичних одиниць навчального матеріалу на 11 шарів:

$$\text{Шар 0: } V(0) = (\text{ДО1});$$

$$\text{Шар 1: } V(1) = (\text{ДО2; ДО3});$$

$$\text{Шар 2: } V(2) = (\text{ДО4});$$

$$\text{Шар 3: } V(3) = (\text{ДО5});$$

$$\text{Шар 4: } V(4) = (\text{ДО6});$$

$$\text{Шар 5: } V(5) = (\text{ДО7; ДО10});$$

$$\text{Шар 6: } V(6) = (\text{ДО8; ДО11});$$

$$\text{Шар 7: } V(7) = (\text{ДО9, ДО12});$$

$$\text{Шар 8: } V(8) = (\text{ДО13});$$

$$\text{Шар 9: } V(9) = (\text{ДО14});$$

$$\text{Шар 10: } V(10) = (\text{ДО15}).$$

На основі отриманих результатів було побудовано структурно-семантичну модель навчального матеріалу теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» у вигляді паралельних шарів (див. рисунок 1.2).

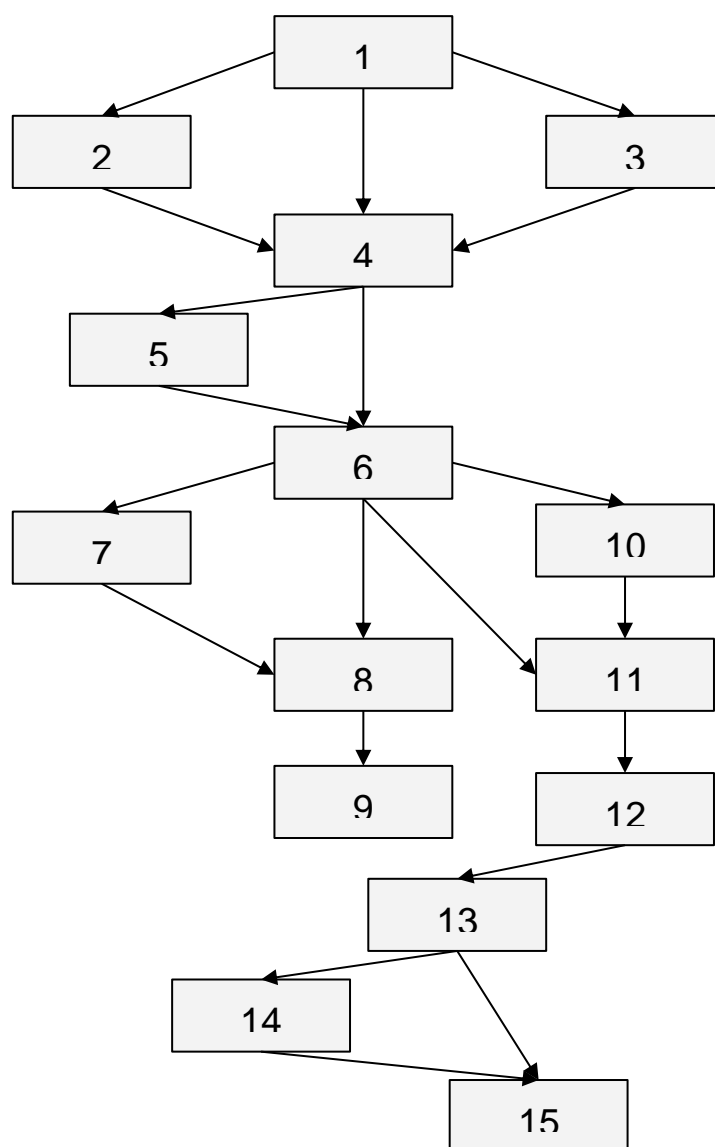

Рисунок 1.2 – Структурно-сміслова модель навчального матеріалу теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Аналіз розробленої структурно-смісловій моделі дозволяє отримати оптимальну послідовність викладу навчального матеріалу теми (див. рисунок 1.3). Як видно з рисунку вона не відрізняється від прийнятої на початку проектування.

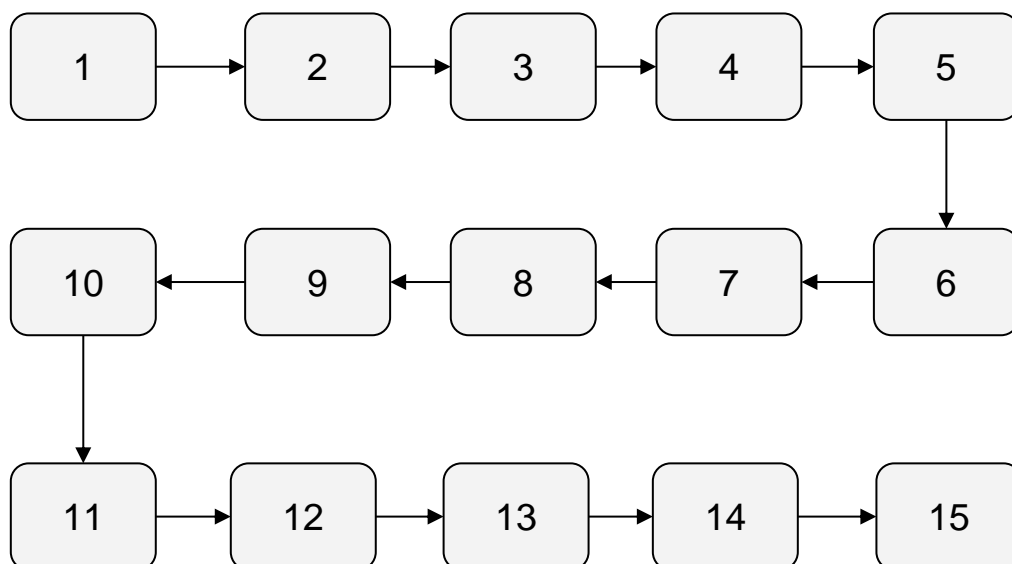

Рисунок 1.3 – Логічний ланцюжок оптимального викладу змісту теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

За результатами аналізу основного змісту теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» було вирішено завдання: визначення оптимальної логічної послідовності розташування навчального матеріалу. Для цього використано структурний метод графового аналізу, який дозволив побудувати структурно-семантичну модель освітніх елементів.

Отримана модель складається з 11 шарів, що відповідають різним рівням складності та взаємозв'язку між дидактичними одиницями. Рівень 0 визначає основні поняття теми, а кожен наступний рівень розширює ці поняття, додаючи нові елементи. Аналіз структурно-семантичної моделі навчального матеріалу теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» дозволив визначити оптимальну послідовність викладу матеріалу, побудувати логічний ланцюжок вивчення теми.

Інтеграція України в Європейський освітній простір вимагає організації процесу підготовки фахівців за кредитно-модульною системою. В навчальних закладах сьогодні іде напружена робота на всіх структурних рівнях. Серед найбільш об'ємних і складних завдань які необхідно виконати є

структурування дисциплін за модульним принципом, який передбачає поділ навчального матеріалу на змістові модулі, кожен з яких є логічно завершеною частиною теоретичного і практичного матеріалу.

На сьогодні існують різні підходи до визначення структури навчального матеріалу, які залежать від досвіду роботи викладача, серед яких:

- дирекційний – чітке дотримання вказаних в робочій програмі тем занять;
- ліберальний – орієнтація на робочу програму з внесенням коректив до ходу викладу матеріалу;
- творчий – формування нового плану викладу матеріалу в процесі навчання.

Найбільш відомими методами творчого структурування навчального матеріалу є матричний метод і метод графів. Вони вимагають значної працемісткості і витрат часу, не забезпечують можливості подальшого аналізу отриманої структури навчального матеріалу. Усунути ці недоліки дозволяє метод структурування навчального матеріалу [21].

Відтак, розроблена структурно-смілова модель з теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» є важливим інструментом для проектування навчального посібника, вона допомагає впорядковувати та систематизувати інформацію для оптимального, логічного і послідовного її представлення.

2 Розробка елементів методичного апарату навчального посібника

2.1 Вимоги до розробки навчального посібника

Модернізація освіти пов'язана з розробкою українськомовної навчальної літератури. Якість навчально-методичного забезпечення процесу навчання залежить від багатьох чинників, в тому числі і навчальної літератури (підручники, посібники, словники, довідники тощо) [22].

Навчальні видання, які містять відомості про процес зведення розрізнених знань про явища наукового або прикладного характеру, розроблені в зручному форматі для вивчення предмету та формі викладання називають навчальною книгою. Вони забезпечують взаємодію з учнями, впливають на їх систему поглядів розуміння, сукупність висновків, що зображають відносини та зв'язки між явищами реального часу та інформаційної моделі, спрямовують на краще здобуття практичних навиків. Навчальна книга слугує як один із основних елементів навчання та виховання, є важливою основою освітнього процесу, навчальні книги узгоджені з державним стандартом, навчальним планом і програмами з певного предмету та є офіційно затверджені [23].

Традиційно навчальною книгою є підручники та посібники.

Підручник – це навчальна книга, в якому охоплює основний навчальний матеріал з певного предмету або області знань [34].

Зазвичай він структурований відповідно до навчальної програми і призначений для використання протягом довгострокового періоду навчання. Підручник містить теоретичні матеріали, приклади, завдання для самостійної роботи та завдання для оцінювання [24].

Посібник – видання, призначене допомогти освоїти в практичній діяльності чи в оволодінні навчальною дисципліною. Посібник не охоплює всієї дисципліни загалом, а лише значну частину зазначеної навчальної програми. Залежно від набору компонентів посібники розрізняють за його організаційною формою і призначенням: навчальний посібник, навчально-методичний посібник, наочний посібник [25].

Навчальний посібник – це друкований або електронний матеріал, з'єднаний логічно та послідовно пов'язаний в певні блоки, створений спеціально для викладання чи самостійного вивчення певної теми, розділу, курсу або дисципліни. Це навчальне видання, яке доповнює або частково (повністю) замінює підручник. Навчальний посібник може містити опис теоретичних матеріалів, приклади, вправи, завдання для самостійної роботи, графіки, діаграми та інші інструкції, спрямовані на засвоєння теоретичних знань учнями [24].

Навчальний посібник створюється на основі поділу матеріалу на логічні і функціонально завершені блоки або модулі. При цьому модуль має визначену тему чи конкретне питання, що дозволяє структурувати інформацію для полегшення сприйняття та навчання.

Модульний підхід в освіті – це технологія навчання, квінтесенція якого полягає в тому, що навчальна програма, що містить певний обсяг інформації та методичні рекомендації щодо виконання завдань, формується у вигляді самостійно спланованих, цілісних одиниць навчальної діяльності, які націлені на досягнення учнем чітко визначених цілей. Для побудови змісту з окремих модулів матеріал слід подати завершеним блоком. При досягненні планування дидактичної цілі в навчальний матеріал залучають різні види і форми навчання [26].

Під час створення навчальних посібників слід дотримуватися певної структури та вимог, а саме, структура підручників і навчальних посібників має містити такі обов'язкові компоненти:

- зміст (перелік розділів);
- вступ (або передмова);

- основний текст;
- питання, тести для самоконтроля;
- довідково-інформаційні дані для розв'язання задач (таблиці, схеми тощо);
- покажчики (предметний, іменний) для орієнтації в матеріалах книги;
- список літератури [27]:

При створенні навчальних посібників необхідно враховувати:

- навчальний посібник має містити високий науково-методичний рівень подачі матеріалу та необхідний довідковий апарат;
- навчальні посібники мають бути написані в доступній формі, українською мовою, навчальний матеріал має бути пов'язаний з практичними завданнями, в посібнику мають простежуватися тісні міжпредметні зв'язки [28].

Сучасний навчальний посібник не повиний нав'язувати єдину методику викладу матеріалу, має бути відкритим для різних підходів та методів викладання. Навчальний посібник має задовольняти педагогічні вимоги, відповідати віковим особливостям учнів, бути зручними в користуванні та безпечним для ментального здоров'я учнів [28].

Обв'язковими компонентами навчального посібника є: цільовий, змістовий, організаційно-діяльнісний, аналітико-результативний [42].

Цільовий компонент заключається у тому, що при виборі навчального посібника слід враховувати для кого від призначений; якими вміннями мають опанувати учні, що будуть його використовувати; на якому рівні формуються ці вміння і які знання у навчальній діяльності учні засвоєли з навчального матеріалу. Цільові компоненти мають бути обов'язковими у кожному розділі навчального посібника. Рівень засвоєння обґрунтовується та розкривається у передмові до навчального посібника та його розділів за допомогою різноманітних інструкцій. Наступним етапом є знайомство з передмовою в читача має бути чітке уявлення про результати з навчальної діяльності, що здійснюються за допомогою даного посібника. Так можна стверджувати, що мета його «діагностична».

Важливими є змістові компоненти навчального посібника, до яких входять такі вимоги:

- доступність;
- систематичність;
- наочно представлений навчальний матеріал;
- оптимальність дидактичного матеріалу;
- науковість;
- зв'язок з практикою;
- доцільне відображення об'єкту вивчення;
- узгоджена послідовність позначень та термінів згідно стандартам освіти навчального предмету;
- послідовність викладу навчального матеріалу;
- логічність виразності зв'язки [29].

Надзвичайно важливо розробникам посібника дотримуватися послідовності та логіки викладення матеріалу. Послідовність розробки навчального посібника містить:

- визначення системи поглядів, провідної мети й завдань посібника з урахуванням сучасності навчального предмета;
- встановлення виду навчального посібника в залежності від особливостей змісту навчального предмета та вмінь, які має опанувати учень, послідовності знань, які повинен набути;
- визначення дидактичного обсягу навчального посібника з урахуванням відведеного часу на вивчення матеріалу, характеру мети і змісту навчальної дисципліни;
- виокремлення системи понять, які в певних навчальних елементах будуть необхідними для учнів, вичленити логічний зв'язок між ними, з'ясувати міжпредметні зв'язки, необхідні для засвоєння даного матеріалу.
- здійснення структурного поділу навчального посібника у такій послідовності: назва розділу (тематичний блок), назва розділу (тема), назва параграфа (підтема);

– впорядкування матеріалу у логічній послідовності, за якою він буде засвоюватися учнями: від простого – до складного, від часткового – до загального, від конкретного – до абстрактного і таке інше;

– розроблення навчальних завдань для перевірки, закріплення і застосування знань, сформулювати конкретні запитання, завдання, вправи з допомогою яких повинен перевірятися рівень досягнення поставленої мети;

– підбір ілюстрацій, розміщення їх в логічній послідовності, визначити зміст, вид жанр і форму виконання кожної ілюстрації;

– відбір дидактичних прийомів і методів організації навчально-пізнавальної діяльності учнів, які мають відповідати характеру визначеної мети;

– визначення відповідні для навчального посібника покажчики;

– видбір найбільш доцільної для навчального посібника системи виокремлень, позначок, сигналів-символів [28].

До недоліків сучасних навчальних посібників відносять:

– відсутність необхідних міждисциплінарних зв'язків у викладі навчального матеріалу;

– порушена послідовність викладу навчального матеріалу;

– вкрай слабо розроблений довідковий апарат;

– недостатня забезпеченість безперервності окремих видів підготовки;

– не в повному обсязі дотримання вимог професійної педагогіки й психології для учнів П(ПТ)О;

– неналежний виклад програмного матеріалу профілю майбутнього фахівця;

– не достатній обсяг навчального матеріалу методологічного характеру;

– повторення навчального матеріалу;

– не однакова структура навчальних посібників і їхнього довідково-супровідного апарата;

- різне тлумачення однакових категорій, понять, визначень а також відсутність уніфікації у використанні термінологій і позначень;
- невідповідність обсягу окремих частин книги обсягу часу, відведеному для самостійного опрацювання навчального матеріалу;
- різний підхід до використання ілюстративного матеріалу як засобу підвищення інформативності навчального матеріалу;
- недостатній зв'язок навчального посібника з джерелами інформації, з якими в учні можуть ознайомитися самостійно;
- різний підхід авторів до конструювання навчальних посібників, їхнього художнього оформлення й поліграфічного виконання [30].

Оформлення титульної сторінки подається у такий спосіб:

- вказується автор видання навчального посібника;
- заголовок;
- відомості про тип навчального видання;
- місце та рік випуску [28].

Подача навчального матеріалу посібника формується за допомогою форми вираження, мовою за професійним спрямуванням, стилем ідей у сфері навчання учнів, традиційних прийомів викладання матеріалу зі сторони викладацької діяльності.

Формування змісту навчально-методичного предмету не обходиться без навчальної програми з певного навчальної дисципліни, що відображається у навчальних посібниках та підручниках, які втілюють навчальні цілі та принципи через зміст освіти. Навчальна програма необхідна для визначення загальних цілей та завдання з дисципліни, формування чіткої структури та обсягу матеріалу, що необхідно засвоїти учням.

Рубрикація змісту навчальної книги полягає у розподілі тексту на частини, графічне розмежування частин з використанням заголовків, нумерації та ін. Розподілення тексту має мати логічний виклад навчального матеріалу, чіткий розподіл на підпорядкування окремих його частини.

Абзац – це відступ вправо на початку першого рядка окремої частини тексту. Являє в собі композиційний прийом, який використовують для об'єднання викладу навчального матеріалу. Логічна цілісність висловлювання основного тексту полегшує учням його засвоєння.

Сприйняття одної теми, що об'єднує абзац із текстом, є те якісно нове, що уособлює собою абзац порівняно з чисто синтаксичною «одиницею висловлювання» – реченням. Тому правильний поділ тексту на абзаци істотно полегшує його читання й осмислення. Абзаци одного розділу мають бути послідовно пов'язані один з одним [31].

Розформувавши текст на абзаци, необхідно звернути увагу на його початок. Перше речення називає тему абзацу, робить таке речення ніби заголовком до наступних речень абзацної частини. При цьому формування першого речення слід подавати так, щоб не втрачався зв'язок із попереднім текстом. У кожному абзаці необхідно витримати систематичність і послідовність викладу фактів, внутрішню логіку їх подачі, що значною мірою визначається характером тексту.

Виклад основного матеріалу найчастіше визначається хронологічною послідовністю та їх зв'язком. У тексті наводять лише вузлові данні, при цьому враховують їх тривалість і значення для розкриття всієї теми.

В описових текстах, коли предмет або явище розкривається через перерахування ознак і властивості, насамперед потрібно подати спільну характеристику факту, яка описується, і взятв цілому, а лише потім – характеристика окремих частин.

Стосовно розподілу тексту на великі частини, їх рубрикацію заборонено робити шляхом механічного поділу тексту. Розділяти текст на структурні частини потрібно ураховувати правила логічного поділу.

Вимоги до рубрикації поділу основної частини на параграфи:

- визначиння всіх видів поняття, що розмежовуються;
- під час поділу вибрана ознака для розмежування має залишатися однаковою і не змінюватися на іншу;

- за смислом члени поділу повинні виключати один одного, а не співвідноситися між собою як частина і ціле;
- поділ має бути безперервним;
- заголовки розділів і параграфів посібника чи навчально-методичного видання повинні точно віддзеркалювати зміст тексту, що стосується цих розділів і параграфів.

Рубрикація тексту нерідко поєднують з нумерацією – числовим позначенням послідовного розміщення складових частин тексту [32].

При створенні навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» для учнів закладів П(ПТ)О, ми спиралися на Державний освітній стандарт з професії «Кравець» (6 розряду) [13], на базі якого створюються програми професійної підготовки фахівців швейного профілю. Одним із результатів навчання майбутніх фахівців швейної галузі є вміння виконувати оздоблення сучасного жіночого одягу, у т.ч. вишивкою.

Отже, виконаний аналіз дозволив виявити низку вимог до розроблення навчального посібника, а саме до його структури, науково-методичного рівня, актуальності навчального матеріалу, побудованого за принципами об'єктивності та правдивості, логічної послідовності на засадах модульності, та сформованості таких основних складників: цільового; змістового; організаційно-діяльнісного та аналітико-результативного. Переходимо до проектування пояснювального та додаткового тексту навчального посібника.

2.2 Обґрунтування додаткового та пояснювального тексту

Текст – це основа, з якої складається навчальний посібник. Розподіл тексту, упорядкування термінів, методи введення нових понять у тексті, а також використання засобів наочності мають ставити за мету ефективно

передавання інформації учневі [35]. Характеристику компонентів навчального посібника подано в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Структура навчального посібника за автором [39].

Компонент	Складові компонента		
Текстовий	Основний текст	Додатковий текст	Пояснювальний текст
	За змістом: вступний; інформаційний; заключний або підсумковий. За характером: опис; оповідання; пояснення; проблемний виклад; узагальнення	1. Документи 2. Науково-популярні тексти 3. Художні тексти	Посторінковий словник. Пояснення у дужках всередині основного тексту. Підписи до ілюстрацій. Дані про представлені документи та їх авторів
Позатекстовий	Ілюстрації	Методичний апарат	Апарат орієнтування
	Зображувальні: малюнки; репродукції; документальні зображення (фотографії). Умовно-графічні: карти; картосхеми, плани; схеми, креслення	1. Питання і завдання: – відтворюючі; – перетворюючі; – творчо-образні; – проблемні. 2. Текстові таблиці: – порівняльні; – узагальнюючі; – конкретизуючі; – ілюструючі. 3. Опорні схеми (структурно-логічні). 4. Плани-схеми, пам'ятки – алгоритми. 5. Тести самоконтролю	1. Загальний зміст. 2. Рубрикація і тематичні символи. 3. Сигнали-символи (пиктограми). 4. Виділення у тексті (курсивом, жирним шрифтом тощо). 5. Словники і покажчики: – понять; – дат; – імен. 6. Глосарій. 7. Колонтитули, шмуцтитули. 8. Бібліографія. 9. Довідники

До основного тексту навчального посібника відноситься дидактично та методично оброблений і систематизований навчальний матеріал. В основній частині якого викладається теоретичне положення з навчальної дисципліни. Наводиться аргумент для підтвердження основних положень, трактується наукове роз'яснення дослідженням та їх явищам, розкривається взаємозв'язок та закономірність [36].

Виклад навчального матеріалу у навчальному посібнику відповідає таким критеріям якості навчальної літератури:

- науковість викладення навчального матеріалу, з урахування останніх наукових досліджень;
- доступність подачі теоретичної складності і глибини вивчення навчального матеріалу;
- проблематичність створено навчальної проблеми або ситуації, які активізують розумову діяльність учнів;
- наочність урахування чуттєве сприймання досліджуваних об'єктів, їх моделей та особисте спостереження учнями;
- системність передбачена послідовність засвоєння учнями певної системи знань [36].

Основний текст має містити фактично основний навчальний матеріал з теми посібника, він необхідний для розуміння концепцій, теорій, що вивчаються або формування практичних навичок. Основний текст також може мати у собі завдання та вправи для закріплення знань, перевірки розуміння та розвитку навичок, та для кращого засвоєння матеріалу може бути оздоблений ілюстраціями, графіками, схемами та іншими графічними елементами візуалізації інформації та за для її полегшення.

Проектування пояснювального і додаткового тексту у навчальній книзі є ретельним у плануванні і структуруванні інформації, що має забезпечити чіткість, логічність та доступність розуміння для учнів.

Пояснювальний текст необхідний для роз'яснення незрозумілих термінів, що зустрічаються в основному тексті, для пояснення до ілюстрацій

або схем. Приклад подання визначення як елемента пояснювального тексту у навчальному посібнику «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» наведено на рисунку 2.1.

 Вишивка (вишивання) – загальновідоме і поширене рукодільне мистецтво прикрашати різноманітними візерунками тканини і матеріали, від найгрубіших і щільних, як, наприклад: сукно, шкіра, до найтонших матерій – батиста, серпанку, газу та інших.

Рисунок 2.1 – Приклад визначення пояснювального тексту навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

До пояснювального тексту нами віднесені визначення таких основних понять теми як «українське народне вбрання» (с. 5), сорочка (с. 6), жіночий стегновий одяг (с. 7), орнамент (с. 9), гаптування (с. 9), «вишивка» (с. 10), сучасна вишивка (с. 14), п'яльці (с. 15), виколка (с. 15), вишивання (с. 18), шов (с. 18), оздоблення одягу (с. 18), мережка (с. 22), машинне вишиття (с. 25), вишивальні машини (с. 26), брендовий одяг (с. 30).

Словник – це довідкове видання в якому розміщений впорядкований перелік мовних одиниць, доповнених інформаційними даними [25]. Включення у зміст навчального посібника словника полегшить процес навчання та розуміння навчального предмету, допоможе уточнити значення основних понять.

Розроблений словник у навчальному посібнику «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» містить визначення таких понять як «Брендовий одяг», «Вишивка», «Вишивання», «Вишивальні машини», «Виколка», «Гаптування», «Жіночий стегновий (поясний) одяг», «Машинне вишиття», «Мережка», «Оздоблення одягу»,

«Орнамент», «П'яльці», «Сорочка», «Сучасна вишивка», «Українське народне вбрання», «Шов» (див. рисунок 2.2)

Словник

Брендовий одяг – це одяг виготовлений відомими марками, які мають відомий логотип та дизайн. Цінник на моделі вищий, ніж на речі від масового виробника, але й відрізняються оригінальним дизайном, високою якістю пошиття.

Вишивка – загальновідоме і поширене рукодільне мистецтво прикрашати різноманітними візерунками тканини і матеріали, від найгрубіших і щільних, як, наприклад: сукно, шкіра, до найтонших матерій – батиста, серпанку, газу та інших.

Вишивання – це дія, що супроводжується накладенням, нанесенням, виконанням стібків, плям, точок, ліній на тканині або шкірі конкретним матеріалом.

Вишивальні машини – це допоміжне обладнання для професійних швачок та початківців.

Виколка – це допоміжний інструмент для виконання таких технік вишивання, як виколювання, довбанка, солов'їні вічка, розвід.

Гантування – шиття золотими та срібними нитками (канителлю), а також вишита золотими або срібними нитками річ.

Жіночий стеговий (поясний) одяг – запаска, дерга, андарак, літник, фартух, спідниця. Стегновий одяг прикривав нижню частину тіла та одягався безпосередньо на сорочку.

Машинне вишиття – процес, що дозволяє автоматизовано наносити вишиті візерунки на тканині.

Мережка – це ажурний візерунок на тканині, зроблений на місці висмикнутих із неї ниток.

Оздоблення одягу – це процес покращення зовнішнього вигляду та дотику тканин, підвищення їхньої придатності до носіння або надання їм спеціальних функцій за допомогою хімічних або фізичних методів.

Орнамент – візерунок, побудований на ритмічному повторенні геометричних елементів, стилізованих тваринних чи рослинних мотивів.

П'яльці – це інструмент у вигляді чотирикутної або округлої рамки, з допомогою якої тримають тканину натягнутою й уникають стягування узору, який вишивається.

Рисунок 2.2 – Приклад розробленого словника до пояснювального тексту навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Додатковий текст навчального посібника містить матеріал, який доповнює основний текст та має містити додаткову інформацію. До додаткового тексту відносяться: приклади, відомості, ілюстрації та інші матеріали, які розширюють знання учня, включаючи додаткові дослідження, котрі дозволяють учням розширити свій кругозір з теми.

Додатковий текст до навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу», що доповнює а не просто повторює пояснювальний та основний текст подано на сторінках: 7 (п 1.2), 10 (п. 1.4), 11 (п. 1.4), 15 (п. 1.7), 18 (п. 1.8).

Приклади подачі додаткового тексту до першого розділу навчального посібника подано на рисунках 2.3 та 2.4.

Значну роль у популяризації вишивки як елемента повсякденного одягу серед інтелігенції зіграв Іван Франко. Він першим сміливо і цілком вдало поєднував класичну вишивку сорочки із діловим стилем (піджаком). І його приклад зараз наслідують політики (рис. 8).

Рис. 8 Іван Франко

Рисунок 2.3 – Приклад додаткового тексту до п.1.4 навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Шви з лічбою виконуються по рахунку покритих стежками ниток тканини. Нелічильні (вільні) шви виконуються за попередньо нанесеним на тканину малюнком. Інший принцип поділу технік вишивання передбачає їхній поділ на: сквозні шви (строчки), для виконання яких із тканини попередньо витягуються нитки; глухі шви, що виконуються по цілій тканині.

Рисунок 2.4 – Приклад додаткового тексту до п.1.8 навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

На рисунку 2.3 в якості додаткового тексту представлені відомості, які розширюють світогляд учнів щодо значної ролі у популяризації вишивки як елемента повсякденного одягу серед інтелігенції, яку зіграв український письменник Іван Франко (с.10), а на рисунку 2.4 – про виконання та нанесення на тканину лічбових швів та нелічильних швів (с.18).

Доступність змісту навчальної та методичної літератури забезпечується за рахунок трьох чинників [24]:

- використання досконалої літературної мови;
- якістю ілюстративного матеріалу;
- систематизований викладу інформації.

Підбір ілюстраційного матеріалу залежить від мети, яка поставлена перед автором. Загальними рекомендаціями по ілюструванню навчального матеріалу у навчальному посібнику є:

- ілюстрації використовуються тільки у тому випадку, якщо вони розкривають, пояснюють або доповнюють інформацію, яка міститься в посібнику. Наявність ілюстрацій дозволяє передати учням більш чітко програмні матеріали, що викладаються;

- ілюстрацій вигляд має відповідати ступеню підготовки учнів. У навчальному посібнику ілюстрації для молодших курсів мають відрізнятися більшою образністю, ніж ілюстрації для учнів старших курсів, які здатні вільно читати креслення і складні схеми;

- у підготовці ілюстрацій слід врахувати можливості відтворення їх типографією та інші фактори. Автор видання має чітко уявити, яке буде на вигляд майбутнє видання;

- ілюстрування у вигляді схем не має повторювати матеріалу з основного тексту та містити зайву інформацію, яка відволікає учнів від засвоєння теми;

- однотипові ілюстрації у навчальному посібнику мають бути виконані однією технікою;

- для подання статистичних даних слід використовувати графіки та діаграми, які є ефективними засобами передачі інформації, що вивчаються;
- доречне використання кольорових ілюстрацій, забезпечить не тільки збагачення інформацію, а й зацентує увагу учнів на основних ідеях ілюстрованого матеріалу [17].

Приклад використання фотографій традиційного українського жіночого вбрання для ілюстрації навчального матеріалу до розділу 1 (п. 1.1) навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» подано на рисунку 2.5.

Рис. 1 Традиційне українське жіноче вбрання

Характерні риси вбрання українців:

- * простота фасону, у якому поєднуються краса та практичність;
- * оздоблення великою кількістю яскравих декоративних елементів;
- * використання лише натуральних тканин;
- * гармонійне доповнення вбрання оригінальними аксесуарами.

Український жіночий одяг прикрашався витонченими візерунками зі складним сплетінням ліній (рис. 1).

Рисунок 2.5 – Приклад ілюстративного малюнку до п. 1.1 навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Приклад архівного фото старовинного вишитого жіночого українського одягу навчального матеріалу до першого розділу навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» подано на рисунку 2.6.

Автором цього архівного фото є Зельдисап Я., знімок був зроблений на поч. ХХ ст., де зображено вбрання Причорноморського (Південна Україна)

етнографічного регіону України. Збереглося зображення на фотопапері, який прикріплений до картону, та зберігається в музеї Гончара (м. Київ).

Рис. 5 Жінки у народному вбрані. Початок ХХ ст

Рисунок 2.6 – Приклад фотографії до п. 1.3 навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Фрагмента фотографії стародавньої вишивки для ілюстрування навчального матеріалу п. 1.4 розділу 1 навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» подано на рисунку 2.7

Рис. 6 Фрагмент найстарішої вишивки

Рисунок 2.7 – Фрагмент фотографії найстарішої вишивки подано у п. 1.4 навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Приклад ілюстрації навчального матеріалу до розділу 2 навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» у вигляді фотографій моделей вишитого жіночого одягу українського бренду «Птаха» на фігурі людини подано на рисунку 2.8.

Рисунок 2.8 – Приклад ілюстрації навчального матеріалу до п. 2.4 навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» у вигляді фотографій моделей вишитого жіночого одягу на на фігурі людини

Інформація подана у табличній формі буде більш зручна для сприйняття і розуміння. Таблиці дозволять більш чітко організувати інформацію у вигляді рядків та стовпців, які сприяють створенню логічної структури та допомагають учням швидше зорієнтуватися в навчальному матеріалі. Приклад подання даних в табличній формі у розробленому навчальному посібнику «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» подано на рисунку 2.9.

Таблиця 1.6 Техніки прозоро-рахункової групи (мережки) швів

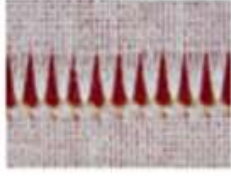
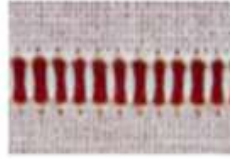

Назва	Характеристика	Зразок
Шов одинарний прутик	Підшивають краї вишитих виробів. Одинарним цей шов називається тому, що він складається з одного ряду прутиків	
Подвійний прутик	Раніше підшивали поділ жіночої сорочки. Мережка має вигляд двох рядів прутиків, розташованих паралельно лінії основи або піткання	
Мережка черв'ячок	Вишивають як доповнення до основного орнаменту. Цей вид мережки за виконанням подібний до прутика у верхньому боці	
Мережка стовпчик	Застосовуються як доповнення з обох боків до орнаменту для сорочок	

Рисунок 2.9 – Приклад подання характеристики технік прозоро-рахункової групи (мережки) швів в табличній формі у навчальному посібнику «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Отже, при розробленні пояснювального та додаткового тексту між ними має бути тісний зв'язок. Пояснювальний та додатковий тексти навчального посібника підбираються таким чином, щоб вони були логічно пов'язані та доповнювали один одного. Переходимо до розробки апарату орієнтування та організації засвоєння матеріалу.

2.3 Розробка апарату орієнтування та організації засвоєння матеріалу

Апарат орієнтування є невід'ємною частиною навчального видання, що забезпечує ефективне та зручне використання навчального посібника, допомагає учням швидше знаходити необхідну інформацію. До елементів апарату орієнтування відносять: зміст, передмову, умовні позначення, бібліографічний опис.

Апарат орієнтування – це набір додаткових елементів, які супроводжують основний текст, щоб сприяти його ефективному розумінню та засвоєнню. Він забезпечує читачам зручні умови для роботи з матеріалом і задовольняє різноманітні читацькі потреби, такі як самоосвіта, навчання, наукові дослідження, відпочинок тощо [33].

Зручне використання навчальним посібником залежить від досконалості апарату орієнтування, до якого відноситься:

Зміст – це структурований перелік заголовків, розділів, підрозділів та їхніх номерів, який вказує на послідовність матеріалу в навчальному посібнику. В основному зміст розміщується на початку навчального посібника, перед початком основного тексту, та сприяє зручному і систематизованому сприйманню інформації.

Заголовок змісту точно повторює заголовок в тексті, без використання скорочень. Позначення ступенів рубрикації (частина, розділ) розміщують в один рядок з відповідними заголовками і виокремлюють від інших крапкою. Останнє слово кожного заголовка об'єднують крапкою з відповідним номером сторінки у правому стовпчику змісту. Усі заголовки у змісті починаються з прописної великої літери та без проставляння крапки на кінці [30]. Зміст навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» подано на рисунку 2.10.

Зміст

Передмова	4
Розділ 1. Вишивка як вид оздоблення жіночого одягу та його характеристика	
1.1 Традиційний український жіночий вишитий одяг.....	5
1.2 Сорочка, як елемент традиційного українського жіночого вишитого одягу.	6
1.3 Поясний жіночий вишитий одяг.....	7
1.4 Історія розвитку вишивки як елементу оздоблення жіночого одягу.....	8
1.5 Основні види української вишивки.....	11
1.6 Вишивка у повсякденному жіночому одязі.....	13
1.7 Матеріали та інструменти для вишивання одягу.....	14
1.8 Техніки вишивки.....	18
Розділ 2. Оздоблення українського вишитого сучасного жіночого одягу	
2.1 Еволюція розвитку машинної вишивки.....	24
2.2 Символіка української вишивки.....	26
2.3 Кольорова символіка української вишивки.....	27
2.4 Українські бренди жіночого вишитого одягу.	29
2.5 Технологія оздоблення вишивкою сучасного жіночого одягу.	37
2.6 Технологія оздоблення вишивкою сучасної жіночої сорочки.....	38
2.7 Технологія оздоблення вишивкою сучасного жіночого жилета.....	41
Контрольний блок	43
Словник	51
Рекомендована література	53

Рисунок 2.10 – Зміст навального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

У вступі (передмові) до навчального посібника має бути чітко визначена його мета, підкреслена актуальність теми та її важливість, чітке уявлення про цільову аудиторію, загальну структуру навчального посібника та його розділів, місце курсу (розділу) в системі інших дисциплін, основні проблеми, з якими стикаються студенти при вивченні дисципліни формулювання та інші основні вимоги. Вступ (передмова) – це те, що бачить читач в першочергово, тому він має бути добре продуманим і привабливим [17]. Передмова навчального

посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» показано на рисунку 2.11.

ПЕРЕДМОВА

Ласкаво просимо до захоплюючого світу української вишивки. Цей посібник є провідником у модний світ оздоблення вишивкою. Українська вишивка - це родинний оберіг, вона має надзвичайно давнє походження. Сьогодні вишитий одяг відроджується завдяки згуртованості українців, які з любов'ю підтримують власні традиції.

Українці й вишивка – неподільні поняття. Вважають, що мода циклічна і часом знову в тренд

потрапляють речі, які були затребуваними якийсь час тому. Бурхливий розвиток швейної промисловості та модні тенденції внесли свої правила у сферу виробництва етнічного одягу. Оскільки вишиванка непомітно перейшла у повсякденний гардероб, то й вимоги до сировини зазнали суттєвих змін, особливо у масовому сегменті. Якщо раніше рукоділля шили тільки з натуральних тканин, то сьогодні для цього застосовуються різні варіанти.

Колір, форма, крій, матеріал, орнамент мають значення і разом створюють енергетичний заряд речі. Сьогодні практично неможливо переоцінити символізм вишиванки, адже вона перетворилася на один із інструментів підняття духу для мільйонів українців. Це найпростіший, але найефективніший спосіб висловити підтримку для будь-якого жителя Європи чи решти світу. Але й без нинішніх подій цей предмет гардеробу має глибоку символічність для слов'янських народів.

Не кожен предмет одягу може забезпечувати стильність і привабливість образу. До якихось потрібно підбирати певні вбрання, десь доведеться використовувати додаткові аксесуари. А ось естетика вишиванок не вимагає жодних маніпуляцій, адже вони чудово виглядають на чоловіків і жінок, дітей та підлітків, худих і повних людей. З їхньою допомогою можна створити імідж практично під будь-який привід, будь то фестиваль народної культури, нарада у директора в офісі або похід із друзями до кінотеатру.

Даний навчальний посібник ознайомить Вас з аспектами оздоблення української вишивки для сучасного жіночого одягу.

Укладач

Рисунок 2.11 – Передмова навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Умовні позначки в навчальному посібнику використовують задля позначення різноманітних елементів, які можуть включати в собі графічні символи, скорочення, кольори та інші специфічні знаки. Показчики

допомагають встановити зв'язок, надати візуальну структуру а також полегшувати розуміння навчального матеріалу. Умовні позначення слід обирати з урахуванням специфіки навчального матеріалу та потреб учня, щоб забезпечувати зручність розуміння та навчання. Приклад оформлення умовних позначень навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» подано на рисунку 2.12.

Умовні позначки:

Рисунок 2.12 – Приклад оформлення умовних позначень навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Формулювання мети при розробці навчального посібника є першочерговим завданням, в основу якого закладені визначення результатів навчання, які мають бути досягненні після вивчення теми дисципліни. Ключові слова слід виділяти для привертання уваги учнів, терміни, які застосовуються для вираження сутності навчального матеріалу в розділах. Мета та ключові слова розміщуються перед основним текстом навчального матеріалу, для спрямування учня на вивчення навчального матеріалу у

розділах. Приклад оформлення цільового компоненту до розділу 1 наведено на рисунку. 2.13.

Розділ 1

Вишивка як вид оздоблення жіночого одягу та його характеристика

Мета: засвоїти знання та ознайомитись з традиційним українським вишитим одягом; сорочкою, як елементом традиційного українського жіночого вишитого одягу; поясним жіночим вишитим одягом; історією розвитку вишивки як елементу оздоблення жіночого одягу; основними видами української вишивки XIX ст.; вишивкою у повсякденному жіночому одязі XXст.; матеріалами та інструментами для вишивання одягу; техніками вишивки.

Ключові слова: українське народне вбрання, сорочка, жіночий стегновий (поясний) одяг, орнамент, вишивка, гаптування, сучасна вишивка, п'яльці, виколка, вишивання, шов, оздоблення одягу, мережка.

1.1 Традиційний український жіночий вишитий одяг

У національному одязі кожної країни відображена національна свідомість нації, її естетичний ідеал, прагнення та цінності. В цьому сенсі український національний костюм є багатограним явищем. В його образі поєднані такі риси, як слов'янська душа, східна любов до яскравих кольорів та західна нотка витонченої елегантності.

Рисунок 2.13 – Мета та ключові слова до розділу 1 навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Навчальна література формується з наведених джерел, з яких взято фактичний матеріал, що вказують у відповідних посиланнях і у бібліографічному списку. У навчальному посібнику необхідно застосовувати дані, допущені до публікування у відкритому друці. У цьому пункті потрібно вказати основну використану та рекомендовану літературу, що значно поглибить вивчення курсу. Ключовими елементами бібліографічного опису є прізвище автора, назва твору, місце випуску, назва видавництва, рік випуску, кількість сторінок. Бібліографічні посилання необхідно давати на останнє видання даного твору або зібрання творів [37, 38]. Фрагмент оформлення

бібліографічного опису навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» подано на рисунку 2.14.

Рекомендована література

1 Василь Кричевський: орнаментні композиції: альбом / передм. М. Р. Селівачов, А. О. Пучков ; упоряд. О. О. Савчук. – Харків : Видавець Олександр Савчук, 2023. – 312 с.

2 Микола Біляшівський: Українське народне мистецтво: – Харків : Видавець Олександр Савчук, 2022. – 512 с.

3 Марія Чумарна: Вишивання долі: – Львів: Априорі, 2009. – 88 с.

4 Вікторія Угрюмова, Володимр Невзоров, Наталія Соболева: Interesting Ukraine: – Київ: Скай Хорс 2023. – 208 с.

5 Тетяна Кара-Васильєва: Історія української вишивки: – Київ: Мистецтво 2024. – 464 с.

6 Васіна Зінаїда: Еволюція українського вбрання. Сторінки історії: – Харків: Віват 2021. – 560 с.

7 Анна Сенік, Люсія Бондар, Юрій Мельничук: Ukrainian folk fashion. Українська традиційна мода. Етнофотографія: – Київ: Creative Publishing 2023. – 240 с.

8 Зінаїда Васіна: Українська мода: від трипільців до покоління скла: – Київ: АДЕФ-Україна 2024. – 160 с.

9 Тетяна Зез: Вишивка в одязі видатних українців: – Київ: АДЕФ-Україна 2020. – 82 с.

10 Марія Чумарна: На полотні вічності. Таємниці вишивки і вишивання: – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан 2021. – 144 с.

Рисунок 2.15 – Фрагмент оформлення бібліографічного опису навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Контрольний блок знань є важливим атрибутом навчального процесу, спрямований на оцінку рівня розуміння та освоєння навчального матеріалу учнями. Контрольний блок має бути різноманітним, сприяти розвитку мислення та оцінити здатність учня застосувати отримані знання у практиці, також включає в себе різноманітні завдання, тести, вправи та інші засоби контролю засвоєння інформації.

Апарат організації засвоєння навчального матеріалу, який включає питання для самоконтролю та контрольні завдання, дозволяє забезпечувати більш ефективніше опрацювання з учнями навчального матеріалу з предмету в процесі самостійної роботи. Такі питання розташовані зазвичай в кінці структурної частини у навчальному посібнику та мають на меті закріплювати набуті теоретичні знання та розвивати різноманітні типи мислення (логічне, абстрактне, образне тощо).

Запитання і завдання, є цілісними та розгалуженими, їх прийнято класифікувати за різними ознаками:

- місцями розташування: запитання та завдання, які передують текст параграфа, містяться в середині або в кінці тексту;

- метою використання: актуалізуючі, мотивуючі, на осмислення матеріалу, перевірочні, рефлексивні, підсумкові та ін.;

- характером прогнозування діяльності: репродуктивні (на повторення), пошукові і творчі [39]:

Під час написання навчального матеріалу слід ставити акцент на підтримку активної пізнавальної сфери учнів, що сприяє самостійній творчій роботі і розвитку навичок розв'язування завдань. Усі навчальні посібники мають містити приклади, питання і задач, щоб спонукати учнів до активного засвоєння вивченого навчального матеріалу

У перебігу вирішення контрольних завдань рекомендовано використовувати ІКТ, аудіовізуальні засоби навчання і активно використовувати нормативно та довідкову літературу. Це допоможе учням застосовувати різні джерела інформації та розвинути навички самостійного опрацювання [17]. Приклад контрольних питань та завдань, розроблених у навчальному посібнику з теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» наведено на рисунках 2.16 – 2.21.

Контрольний блок

Контрольні питання і завдання

- 1 Яке вбрання відносилось до традиційного українського одягу?
- 2 Який український жіночий одяг традиційно оздоблювався вишивкою?
- 3 Доведіть, що сорочка є основним елементом традиційного українського жіночого одягу.
- 4 Перерахуйте поясні вироби які відносяться до традиційного вишитого жіночого одягу.
- 5 Охарактеризуйте основні види української вишивки.
- 6 Розкрийте роль вишивки у повсякденному жіночому одязі.
- 7 Охарактеризуйте традиційні матеріали для вишивки жіночого одягу.
- 8 Які види ниток використовують для оздоблення одягу вишивкою?
- 9 Перерахуйте основні інструменти для вишивання жіночого одягу.
- 10 Які техніки вишивки ви знаєте?
- 11 Назвіть сакральне значення малюнків якими оздоблюють жіночі сорочки.
- 12 Сакральне значення мають не лише візерунки на сорочці, але і їхній колір. Символом чого є кожен з них?
- 13 Яка техніка вишивання стала найбільш популярною в Україні?
- 14 Дайте визначення терміну «оздоблення одягу».
- 15 Охарактеризуйте класифікацію швів що використовується для вишивання.
- 16 Охарактеризуйте поверхнево-нашивні рахункові шви.
- 17 Якими швами виконували оздоблення давніх сорочок?
- 18 Яка різниця між сучасною жіночою вишитою сорочкою та стародавньою?
- 19 Охарактеризуйте розвиток машинної вишивки.
- 20 Який вплив на сучасне виробництво жіночого вишитого одягу має машинна вишивка?
- 21 Назвіть та опишіть бренди сучасного жіночого вишитого одягу.
- 22 Яка технологія оздоблення сучасного жіночого одягу існує у сьогоденні?

Рисунок 2.17 – Перелік контрольних питань та завдань у навчальному посібнику з теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Тестовий контроль

Вкажіть правильну відповідь:

1 Найзручніша тканина для вишивки хрестиком

а) ситець	в) шовк
б) полотно	г) канва

2 Найпоширеніші нитки для вишивки:

а) шерстяні	в) муліне
б) шовкові	г) акрилові

3 Прилад для натягування тканини під час вишивання

а) обруч	в) рамка
б) кільце	г) п'яльці

4 Лічильними називають шви, при виконанні яких рахують кількість ниток

а) так	б) ні

5 Чи погоджуєтеся ви з твердженням, що мережки – це лічильні шви ?

а) так	б) ні

5 Визначте техніку шва: робоча нитка утворює пунктир на лицьовому та виворотньому боці полотна

а) назад голка	в) тамбурний
б) стебловий	г) вперед голка

6 Оздоблювальний візерунок, побудований на ритмічному повторюванні його елементів, мотивів

а) мотив	в) орнамент
б) колорит	г) рапорт

7 До якого виду мистецтва належить вишивка ?

а) образотворчого	в) декоративного
б) художнього	г) декоративно-ужиткового

8 Вишивка – це вид декоративно-прикладного мистецтва, в якому орнамент і зображення виконується:

а) за допомогою штампуги
б) вручну за допомогою голки, гачка чи вишивальної машини на тканині

Рисунок 2.18 – Фрагмент тестового контролю у навчальному посібнику з теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Встановіть відповідність

1 Співвіднесіть матеріали та елементи техніки виконання вишивки з відповідними ілюстраціями

1.1 Натуральні матеріали та тканини для жіночого вишитого одягу

А	шкіра	1	
Б	бавовняні	2	
В	льон	3	
Г	конопляні	4	

1.2 Нитки для оздоблення жіночого вишитого одягу

А	лянні	1	
Б	бавовняні	2	
В	візкозні	3	
Г	шовкові	4	

Рисунок 2.19 – Фрагмент тестового завдань на встановлення відповідності у навчальному посібнику з теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

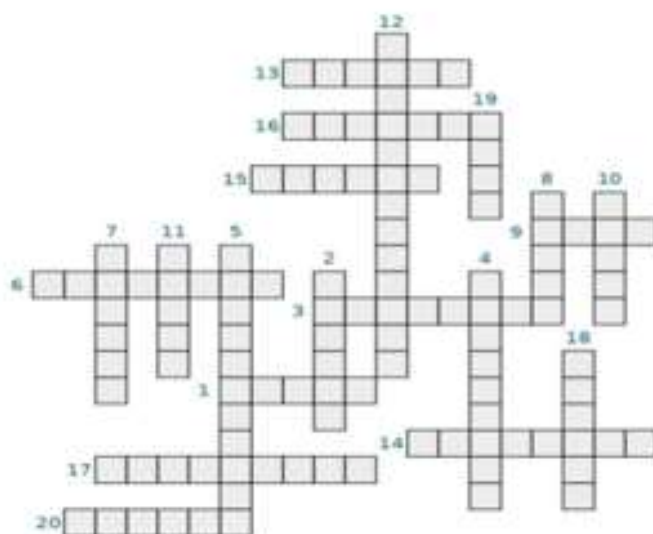
Доповніть речення

- 1 Національний одяг українців, створений на усіх відтинках історії України – _____
- 2 Термін, поширений не лише серед українців, але й серед інших слов'янських народів – _____
- 3 Візерунок, побудований на ритмічному повторенні геометричних елементів, стилізованих тваринних чи рослинних мотивів називають _____
- 4 Техніка шиття золотими та срібними нитками (канителлю), а також вишита золотими або срібними нитками річ – _____
- 5 Загальновідоме і поширене рукодільне мистецтво прикрашати різноманітними візерунками тканини і матеріали, від найгрубіших і щільних, як, наприклад: сукно, шкіра, до найтонших матерій – батиста, серпанку, газу та інших – _____
- 6 Частина стильного та сучасного образу, від класичного до повсякденного називається _____
- 7 Інструмент у вигляді чотирикутної або округленої рамки, з допомогою якої тримають тканину натягнутою й уникають стягування узору, який вишивається – _____
- 8 Процес покращення зовнішнього вигляду та дотику тканин, підвищення їхньої придатності до носіння або надання їм спеціальних функцій за допомогою хімічних або фізичних методів називають _____
- 9 Ажурний візерунок на тканині, зроблений на місці висмикнутих із неї ниток – _____
- 10 Процес, що дозволяє автоматизовано наносити вишиті візерунки на тканині – _____
- 11 Спосіб прикріплення ниток до тканини, місце скріплення шматків шкіри, полотна називається _____
- 12 Допоміжне обладнання для професійних швачок та початківців – _____
- 13 Одяг виготовлений відомими марками, які мають відомий логотип та дизайн – _____

Рисунок 2.20 – Приклади тестових завдань відкритої форми в навчальному посібнику з теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Тестові завдання відкритої форми передбачають вільні відповіді тих, хто тестується, є завданнями без запропонованих варіантів відповідей і використовуються для виявлення знань термінів, визначень, понять тощо. Той, хто тестується, виконує завдання за власним баченням. За змістом тестове завдання відкритої форми є твердженням з невідомою змінною. Можливі варіанти відповідей: словесна, літерами, графічна, числова [24].

Кросворд

- 1 Колір який сприяє відновленню енергетики людини
- 2 Колір, що є символом багатства
- 3 Те, що відрізняє вишивку різних регіонів України
- 4 Наука, що пов'язана з вишивками
- 5 Рослина – символ материнської любові у вишивці
- 6 Рослина – символ дівочої честі
- 7 Він перший поєднав вишивку з буденним одягом
- 8 Фігура, що переважала в орнаменті жіночих вишиванок
- 9 Геометрична фігура - символ родючості землі
- 10 Найчастіше вишивання на сорочках рослина
- 11 Колір нейтральності, офіційності, дипломатії
- 12 Новий національний тренд на автівках
- 13 Умове позначення предмета, пошиття чи явища
- 14 Поетка, яка була захоплена вишивкою, сама вишивала
- 15 Прямокутний шмат полотна, що має різноманічні вишиті або виткані композиції
- 16 Дівоча прикраса для волосся
- 17 Найдавніший український атрибут в вбрані
- 18 Колір, що переважає на борщівських вишиванках
- 19 Геометрична фігура – символ Сонця
- 20 Традиційне намисто українок

Рисунок 2.21 – Кросворд у контрольному блоці навчального посібника з теми «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Отже, в результаті виконаної роботи розроблено апарат орієнтування навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення

сучасного жіночого одягу», до якого відносять зміст, вступ (передмова), умовні позначення, бібліографічний опис. Для перевірки засвоєння навчального матеріалу навчального посібника розроблено контрольний блок, що вміщує завдання різного типу.

2.4 Оцінювання якості спроектованого навчального посібника

Для оцінювання якості навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» було використано анкетування фахівців у сфері професійної освіти.

Цей метод відносять до емпіричних методів збору інформації. Його особливість полягає в тому, що джерелом інформації є самостереження, особистий досвід та знання випробовуваних, тому, відповіді отримані при анкетуванні не є об'єктивною реальністю, а лише думка респондентів анкетування щодо цієї реальності, яка в подальшому вимагає аналізу та інтерпретації.

Анкета – це анонімне опитування, яке передбачає самостійні та письмові відповіді на запропоновані запитання [40].

Респондентами для оцінювання якості навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» обрані фахівці закладів освіти різного рівня (професійно-технічної, фахової передвищої та вищої освіти): ДНЗ «Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг», Калинівського технологічного фахового коледжу та Хмельницького національного університету, які забезпечують підготовку майбутніх педагогів професійного навчання.

Анкета містила питання щодо назви навчального закладу, стажу роботи в освітній галузі, посаді та досвіду створення навчального посібника респондентів (див. рисунки 2.22, 2.23).

Назва закладу освіти

5 відповідей

Хмельницький національний університет

Калинівський технологічний фаховий коледж

Хмельницький професійний ліцей

ДНЗ "Хмельницький центр професійно-технічної освіти сфери послуг"

ДНЗ "Хмельницький центр ПТО сфери послуг"

Рисунок 2.22 – Назва закладу освіти, в якому працює респондент

Посада

5 відповідей

професор

Заступник директора з навчальної роботи

викладач дисциплін швейного профілю

Заступник директора з навчально о-методичної роботи

Старший майстер

Рисунок 2.23 – Посада, яку займає респондент

В опитуванні взяли участь 5 респондентів, стаж роботи яких у сфері освіти коливається від 18 до 43 років. При цьому досвід створення навчального посібника мають 4 респонденти. Отже, можна стверджувати, що респонденти є обізнаними з проблематики опитування (див. рисунки 2.24, 2.25).

Стаж педагогічної роботи

5 відповідей

Рисунок 2.24 – Стаж педагогічної роботи респондента

Досвід створення навчального посібника

5 відповідей

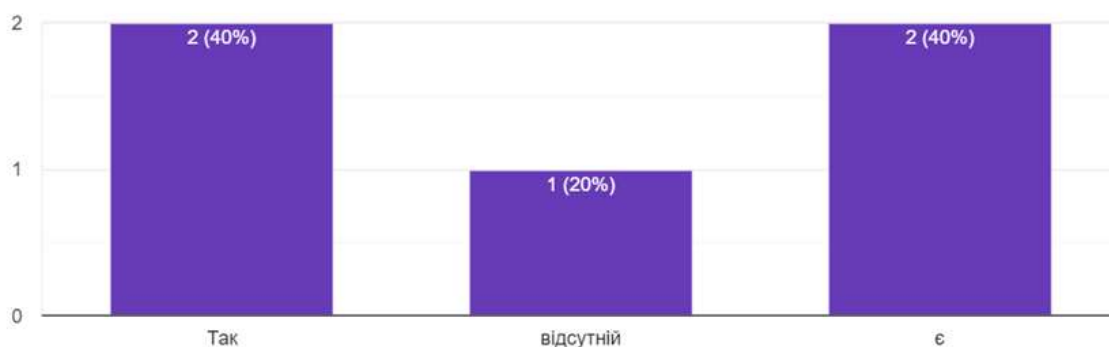

Рисунок 2.25 – Досвід створення навчального посібника респондентом

Навчальний посібник «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» оцінювався за такими показниками:

- відповідність структури навчального посібника вимогам до навчальних видань;
- відповідність змісту навчального посібника програмі навчальної дисципліни;
- науковий рівень змісту навчального посібника;
- актуальність новизни навчального матеріалу навчального посібника;

- повнота та якість навчального матеріалу навчального посібника;
- систематичність, структурованість і логічна послідовність подачі матеріалу змісту навчального посібника;
- доцільність та якість ілюстративного матеріалу навчального посібника;
- наявність методичного апарату видання (організація СРС, розвиток логічного мислення тощо) навчального посібника;
- повнота і якість дидактичного апарату (зміст, вступ, заключна частина, посилання на літературу);
- дотримання вимог до оформлення.

Структура анкети містить три частини. Вступна частина мотивує респондентів до об'єктивних відповідей на питання анкети та гарантує анонімність анкетування (див. рисунок 2.26).

Оцінювання навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Шановні педагоги, просимо

Вас дати відповіді на запитання анкети щодо оцінювання якості навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу». Анкета є анонімною, результати анкетування будуть використані в узагальненому вигляді для удосконалення навчального посібника. Дякую Вам за співпрацю.

Рисунок 2.26 – Вступна частина анкети для оцінювання якості навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

На питання «Відповідність структури навчального посібника вимогам до навчальних видань» усі респонденти дали стверджувальну відповідь (див. рисунок 2.27).

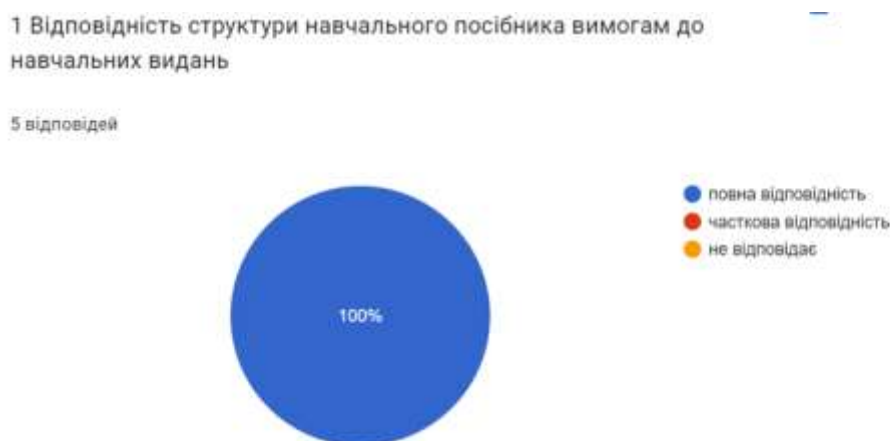

Рисунок 2.27 – Відповідь на питання «Відповідність структури навчального посібника вимогам до навчальних видань»

Відповідь експертів отримала на питання «Відповідність змісту навчального посібника програмі навчальної дисципліни» така: 2 респонденти (40%) вважають повну відповідність змісту програмі, 2 (40%) – часткову відповідність, 1 (20%) – зміст посібника виходить за рамки програми (див. рисунок 2.28).

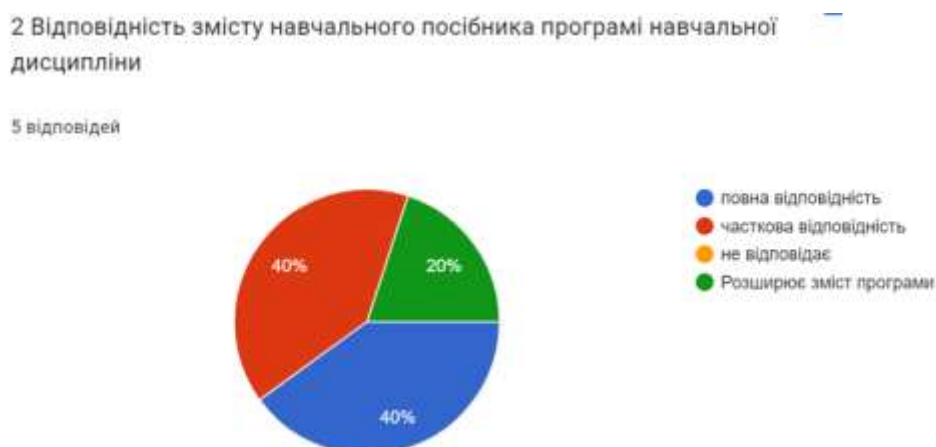

Рисунок 2.28– Відповідь на питання «Відповідність змісту навчального посібника програмі навчальної дисципліни»

На питання «Науковий рівень змісту навчального посібника» експерти дали такі відповіді: 2 (40%) – високий науковий рівень змісту навчального посібника, 3 (60%) – достатній рівень (див. рисунок 2.29).

3 Науковий рівень змісту навчального посібника

5 відповідей

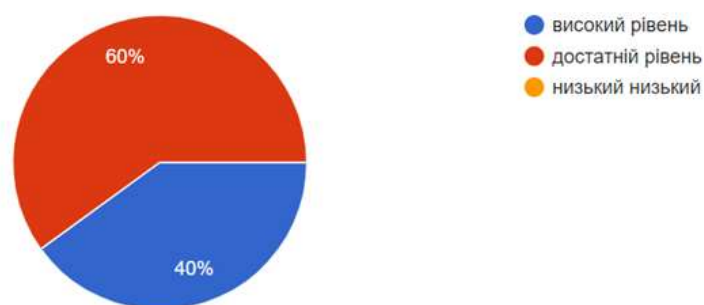

Рисунок 2.29 – Відповідь на питання «Науковий рівень змісту навчального посібника»

На питання «Актуальність та новизна навчального матеріалу навчального посібника» були дані такі відповіді: 2 респонденти (40%) вважають актуальним навчальний матеріал теми та відзначають високий рівень його новизни, 3 (60%) респонденти – достатній рівень (див. рисунок 2.30).

4 Актуальність та новизна навчального матеріалу навчального посібника

5 відповідей

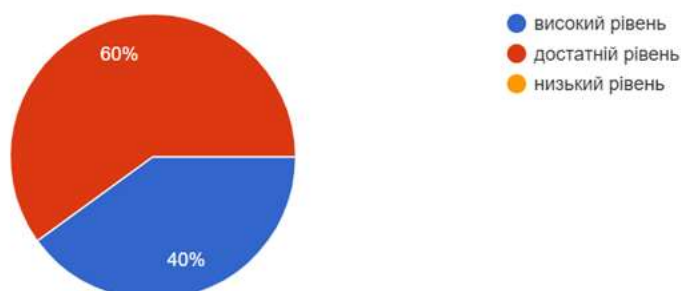

Рисунок 2.30 – Відповідь на питання «Актуальність та новизна навчального матеріалу навчального посібника»

Думки респондентів щодо питання «Повнота та якість навчального матеріалу навчального посібника» розділилися: 2 з них (40%) характеризують високим рівнем повноту та якість навчального матеріалу, 3 (60%) – достатнім рівнем (див. рисунок 2.31).

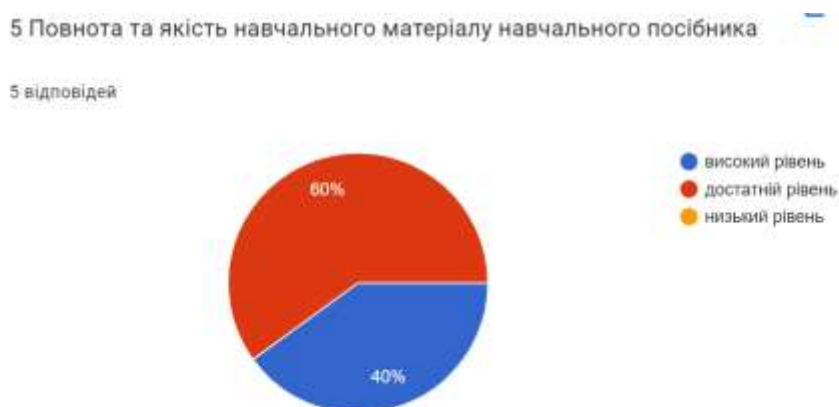

Рисунок 2.31 – Відповідь на питання «Повнота та якість навчального матеріалу навчального посібника»

На питання «Систематичність, структурованість і логічна послідовність подачі матеріалу змісту навчального посібника» 2 респонденти (40%) відповіли – високий рівень, 3 (60%) – достатній рівень (див. рисунок 2.32).

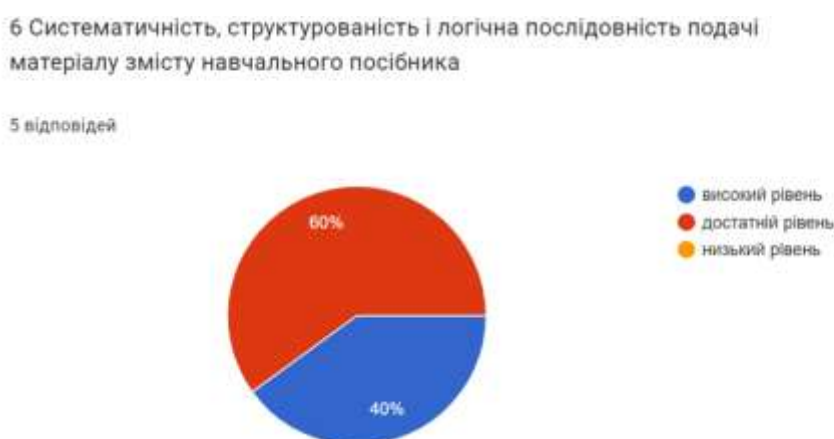

Рисунок 2.32 – Відповідь на питання «Систематичність, структурованість і логічна послідовність подачі матеріалу змісту навчального посібника»

На питання «Доцільність та якість ілюстративного матеріалу навчального посібника» 2 респонденти (40%) дали відповідь – високий рівень, 3 (60%) –достатній рівень (див. рисунок 2.33).

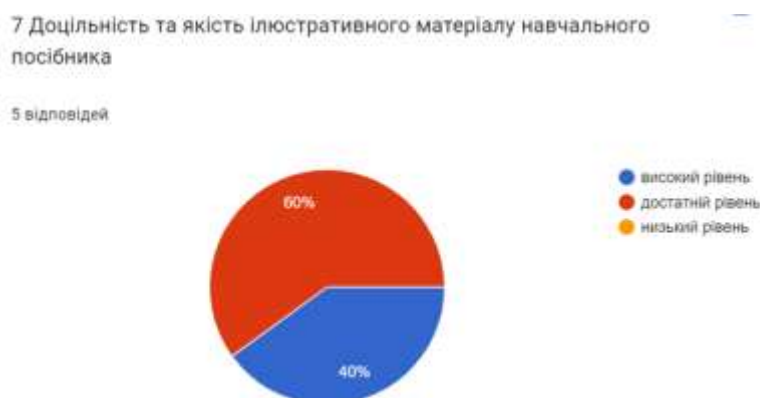

Рисунок 2.33 – Відповідь на питання «Доцільність та якість ілюстративного матеріалу навчального посібника»

Думки переважної більшості респондентів щодо питання «Наявність методичного апарату видання (організація СРС, розвиток логічного мислення тощо) навчального посібника» співпали: 4 респонденти (80%) вважають, що методичний апарат у навчальному посібнику представлений у повному обсязі, лише 1 респондент (20%) відповів, що методичний апарат розроблений частково (див. рисунок 2.34).

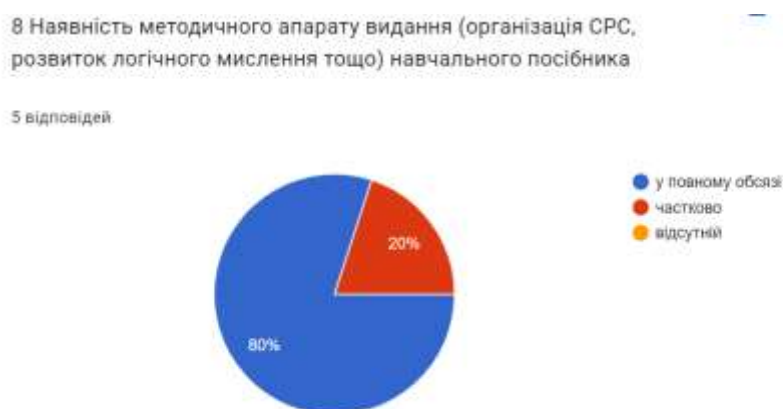

Рисунок 2.34 – Відповідь на питання «Наявність методичного апарату видання (організація СРС, розвиток логічного мислення тощо) навчального посібника»

На питання «Повнота і якість дидактичного апарату (зміст, вступ, заключна частина, посилання на літературу)» отримані такі відповіді: 4 респонденти (80%) відповіли, що дидактичний апарат якісний та представлений у повному обсязі, 1 респондент (20%) – частково (див. рисунок 2.35).

9 Повнота і якість дидактичного апарату (зміст, вступ, заключна частина, посилання на літературу)

5 відповідей

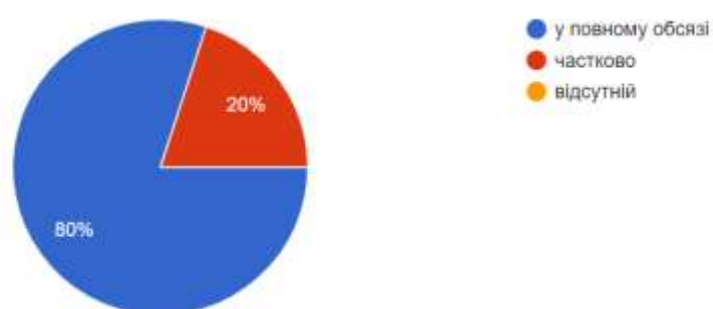

Рисунок 2.35 – Відповідь на питання «Повнота і якість дидактичного апарату (зміст, вступ, заключна частина, посилання на літературу)»

Одностайну позитивну відповідь респондентів отримано на питання «Дотримання вимог до оформлення» (див. рисунок 2.36).

10 Дотримання вимог до оформлення

5 відповідей

Рисунок 2.36 – Відповідь на питання «Дотримання вимог до оформлення»

Рекомендації респондентів автору навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу», якими доцільно доповнити зміст (див. рисунок 2.37).

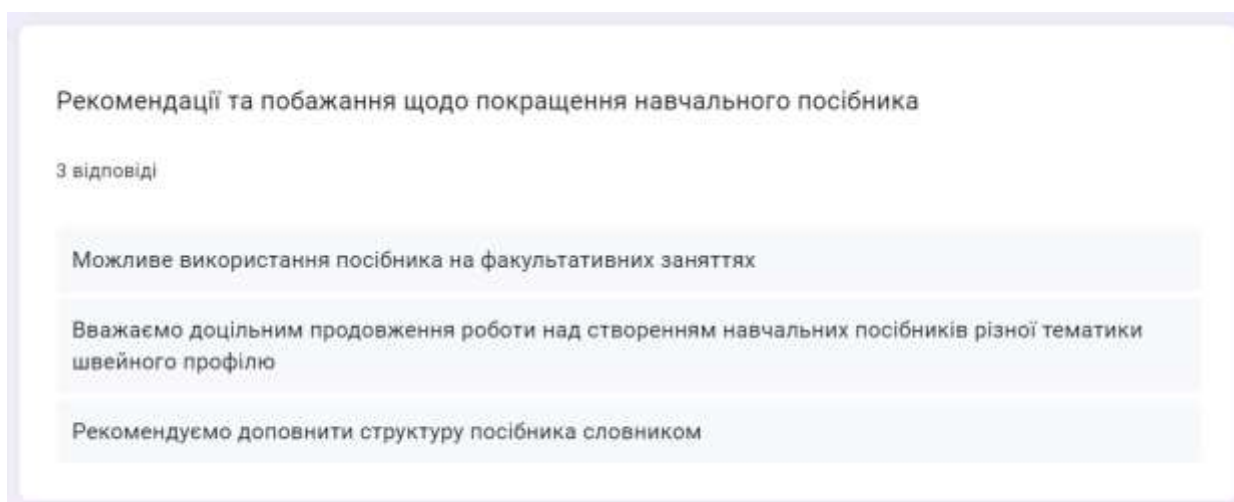

Рисунок 2.38 – Рекомендації до навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу»

Досконале вивчення традицій та закладених у них морально-етичних норм сприяє вихованню в учнів високих моральних якостей, гуманних почуттів, етики поведінки. Кожний народ має свої, притаманні тільки йому риси, якості, у сукупності вони утворюють національний характер або психологічний склад, менталітет [41].

Отже, отримані відповіді респондентів свідчать про високу якість навчального посібника, який містить актуальний навчальний та ілюстративний матеріал, характеризується розробленим дидактичним та методичним апаратом, оформлений відповідно до вимог видань такого типу. Навчальний посібник розрахований на учнів системи ПТО та враховує їх вікові особливості при засвоєнні нового матеріалу.

ВИСНОВКИ

Однією з умов покращення якості освіти учнів є змістовне, методичне забезпечення навчально-виховного процесу. Удосконалення навчально-виховного процесу в загальноосвітньому закладі пов'язане з необхідністю модернізації внутрішкільної науково-методичної роботи, її вдосконалення на інноваційній основі. Йдеться, насамперед про залучення педагогів у творчу діяльність та дослідно-експериментальну роботу і формування в них нових підходів до організації науково-методичної роботи, нового розуміння педагогічної творчості.

В процесі виконання кваліфікаційної роботи було розроблено проєкт навчального посібника на тему «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» для учнів закладів П(ПТ)О.

В першому розділі кваліфікаційної роботи було здійснено проєктування змісту основного тексту навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу».

Для проєктування змісту посібника нами було проаналізовано Державний освітній стандарт з професії «Кравець» (6 розряд) і виявлено результати навчання учнів по темі «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу». На основі виявлених результатів навчання нами було скомпоновано інформаційне поле даної теми та виділено 15 дидактичних одиниць навчального матеріалу. З метою встановлення оптимальної послідовності викладу основного тексту посібника було проведено структурування навчального матеріалу і побудовано його структурно-сміслову модель.

Для комплектування посібника було визначено основні складові апарату посібника: апарат орієнтування (вступ, пояснення у вигляді основного та додаткового текстів); апарат організації засвоєння матеріалу (запитання,

завдання для самоконтроля); апарат обробки видання в цілому (зміст, бібліографія).

До основного тексту навчального посібника на тему «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» віднесено дидактично та методично оброблений і систематизований навчальний матеріал, в основній частині якого викладено теоретичні положення з теми. Основний текст представлений двома розділами «Вишивка як вид оздоблення жіночого одягу та його характеристика» та «Оздоблення українського вишитого сучасного жіночого одягу».

Додатковий текст навчального посібника містить матеріал, який доповнює основний текст. До додаткового тексту віднесено: приклади, відомості, ілюстрації та інші матеріали, які розширюють знання учня, включаючи додаткову інформацію, яка дозволяє учням розширити свій кругозір з теми, а саме, історичні відомості про українську вишивку, відомих особистостей, які популяризували український вишитий одяг тощо.

Результати оцінювання експертами-педагогами закладів освіти навчального посібника на тему «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» свідчать про його високу якість; розроблений посібник містить актуальний навчальний та ілюстративний матеріал, характеризується продуманим дидактичним та методичним апаратом, оформлений відповідно до вимог видань такого типу. Навчальний посібник розрахований на учнів системи П(ПТ)О та враховує їх вікові особливості засвоєння нового матеріалу.

В результаті застосування навчального посібника «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» підвищиться ефективність засвоєння теми «Оздоблення одягу», що вивчається здобувачами освіти з професії «Кравець».

Навчальний посібник «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» може використовуватися на допомогу педагогам під час викладання відповідної теми у межах освітньої програми.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1 Стратегічний план діяльності МОН до 2027 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://surl.li/tsmхua> (дата звернення 09.09.2024).

2 Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://surl.li/fnspsr> (дата звернення 10.09.2024).

3 Традиційний український одяг та його оздоблення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://osvita.ua/vnz/reports/culture/10953/> (дата звернення:09.10.2024).

4 Декор в костюмі та авторських проєктах: сучасні тенденції дизайн-концепцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://knutd.edu.ua/files/science/razovi-vcheni-rady/Remenieva_disertation.pdf (дата звернення: 08.12.2024).

5 Про побутування вишивки на українських землях [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/zhonfq> (дата звернення: 05.10.2024).

6 Синиця В. Оздоблення жіночого одягу вишивкою: традиції та сучасні тренди // Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи: матеріали XII міжнар. наук.-практ. конференції (м. Хмельницький, 19–20 жовт. 2023 р.) / ред. кол.: Н. Г. Ничкало, В. О. Радкевич, І. В. Андрощук [та ін.]. – Хмельницький: ХНУ, 2023. – С.289-290.

7 Синиця В., Красильникова Г. Зміст навчального посібника для учнів П(ПТ)О швейного профілю «Використання української вишивки для оздоблення сучасного жіночого одягу» // Актуальні проблеми професійної та технологічної освіти: погляд у майбутнє: матер. Всеукр. студ. наук. – практ. конф. (Умань, 10 жовтня 2024 р.). / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; за заг. ред. С.І. Ткачука; [редкол.: Н.В. Дубова, Т.Н. Азізов, А.І. Терещук, О.С. Мельник,]. Умань, 2024. – С. 264-266.

8 Рашкевич Ю. Результати навчання: визначення, формулювання, роль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2019/03/Rezultaty_navchannya_Y.Rashkevych_07.11.2018_Erasmus11.2018.pdf (дата звернення:17.10.2024).

9 Дубасенюк О. А., Антонова О.Є. Методика викладання педагогіки: Навчальний посібник: Вид. 2-ге, доп. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – 375 с.

10 Педагогічні цілі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://stud.com.ua/46991/psihologiya/pedagogichni_tsili (дата звернення 30.11.2024).

11 Стратегічні рішення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/ifncls> (дата звернення 01.12. 2024).

12 Маханько О. С. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/kmwozl> (дата звернення 17.10 2024).

13 Державний освітній стандарт 7433.С.14.10-2023 Київ 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/wkqsqi> (дата звернення 13.10. 2024).

14 Організація самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfile.net/preview/5319027/page:27/> (дата звернення 29.09.2024).

15 Навчальний елемент (дидактична одиниця) // Словник законодавчих термінів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.16287.0> (дата звернення 05.10.2024).

16 Артёмов І. В., Навчальна книга: організація і методика створення: посібник. / І. В.Артёмов, О. М. Ващук // – Ужгород: ЗакДУ, 2012. – 238 с.

17 Котлова Л. О. Загальні вимоги до змісту та оформлення навчальних посібників та навчально-методичної літератури: методичні рекомендації для викладачів на основі чинних нормативних документів. / Котлова Л. О. // – Житомир, 2014. – 56 с.

18 Навчальний елемент (дидактична одиниця) // Словник законодавчих термінів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.16287.0> (дата звернення 16.11.2024).

19 Кротік Н. Л. Автентичний текст як універсальна дидактична одиниця для оволодіння іноземною мовою та іншомовною культурою [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/peddysk/2009_5/krotik.pdf (дата звернення 29.11.2024).

20 Чепелєва Н. В., Вплив смислової структури тексту на його розуміння читачем / Чепелєва Н. В., Яковенко Л.П. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://surl.li/tjxffn> (дата звернення 01.12.2024).

21 Каньковський І.Є. Структурно смислова модель як основа формування змістових модулів навчального матеріалу дисциплін // Дидактика професійної школи: з б. наук. пр.– Хмельницький: ХНУ, 2005. – Вип. 3. – С. 113-118.

22 Вакарчук І. Вища освіта України – європейський вимір: стан, проблеми, перспективи / І. Вакарчук // Вища школа. – 2008. – №3. – С. 3-19.

23 Навчальне видання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/cxjuem> (дата звернення 01.10.2024).

24 Організація видання інформаційно-методичного забезпечення навчального процесу / А.Ф. Косолапов, В.О. Салов, А.К. Горенко, О.Н. Ільченко, О.Н. Нефедова, О.І. Додатко, Т.О. Письменкова, О.В. Журунова; Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2014. – 50 с.

25 ДСТУ 3017:2015: Видання. Основні види. Терміни та визначення. – чин. від 2016-01-07. – Київ: Держспоживстандарт України, 2015. – 19 с.

26 Хоружа Л. Педагогіка вищої школи: сучасні дидактичні стратегії / Л. Хоружа // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2017. – Вип. 1-2. – С. 7-13

27 Щодо видання навчальної літератури для вищої школи: наказ МОН № 588 від 27.06.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=254919 (дата звернення:08.12.2024).

28 Виготовлення навчальних посібників (теорія, структура, алгоритм, зразок) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/mauvau> (дата звернення: 11.11.2024).

29 Загальні вимоги до змісту та оформлення навчальних посібників та навчально-методичної літератури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/tzlubr> (дата звернення: 21.11.2024).

30 Навчальне видання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/bjzcli> (дата звернення: 19.11.2024).

31 Вимоги до оформлення посібників [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/pouxxd> (дата звернення: 27.11.2024).

32 Рубрикація тексту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/vwrvtf> (дата звернення: 27.11.2024).

33 Апарат орієнтування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ube.nlu.org.ua/> (дата звернення 05.12.2024).

34 Підручник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/fvwifk> (дата звернення 05.12.2024).

35 Коваленко О. Е. Методика професійного навчання. Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О. Е. Коваленко; Нар. укр. акд. – Х.: Вид-во НУА, 2005. – 360с.

36 Сосницька Н.Л. Принципи розробки змісту навчальних посібників для підготовки вчителів природничо-математичних дисциплін / Н.Л.Сосницька // Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць / [ред. кол. ; голов. ред. – О.М. Топузов]. – К.: Педагогічна думка, 2016. – Вип. 17. – С. 454 – 465.

37 Методичні рекомендації щодо структури, змісту та обсягів підручників і навчальних посібників для вищих навчальних закладів / Додаток 1 до наказу МОНУ № 588 від 27.06.2008р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/2362 (дата звернення: 10.12.2024).

38 Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання [Текст]: (ГОСТ 7.1 – 2003, IDТ) : ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. – Чиний з 2007 – 07 – 01. – К.: Держспоживстандарт України, 2007. – III, III, 47 с.; 27 см. – (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України).

39 Пометун О. І. Проектування шкільного підручника: вимоги і проблеми / О. І. Пометун, Н. М. Гупан // Проблеми сучасного підручника. – 2014. – Вип. 14. – С. 564-573.

40 Анкета [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/obtiz> (дата звернення 10.11.2024).

41 Вивчення національних традицій українського народу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/eulamg> (дата звернення 30.11.2024).

42 Педагогічний процес як система [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://surl.li/ytvzdd> (дата звернення 30.11.2024).